

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗ 19η ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ Κ.Ε.

**ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΠΑ.ΣΟ.Κ.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
1987 - 1990**

**Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΡΟΧΩΡΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΝΙΚΗΦΟΡΑ
ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΤΗ ΛΑΪΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ,
ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.**

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1986

ΤΜΗΜΑ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Σύνδεση της πορείας του θεσμού με την πορεία της Αλλαγής. Η σημαία της νίκης του 1981 και 1982 για την Τ.Α.

ΤΜΗΜΑ 2 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΑ η νικηφόρα σύγκρουση της αντίληψης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για τον χαρακτήρα και τη στρατηγική σημασία του θεσμού απέναντι στις αντιλήψεις της Δεξιάς και της παραδοσιακής αριστεράς.

ΤΜΗΜΑ 3 ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ στην Τ.Α. / Η Τ.Α. ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

1. Διοικητική αυτοτέλεια αυτοδυναμίας της Τ.Α.
2. Προώθηση της οικονομικής αυτοδυναμίας της Τ.Α.
3. Τ.Α. και Λαϊκή συμμετοχή
4. Τ.Α. και Ανάπτυξη
5. Κριτική αποτίμηση της μέχρι σήμερα πορείας
6. Το κοινωνικό έργο της Τ.Α.
(Παιδεία, Υγεία, Πολιτισμός, Αθλητισμός, Περιβάλλον.

ΤΜΗΜΑ 4 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. Η αντίληψή μας για το ρόλο του θεσμού
2. Ο ρυθμός και τα ενδιάμεσα βήματα
3. Η ολοκλήρωση του θεσμού. Η διαμόρφωση του νέου προτύπου.

ΤΜΗΜΑ 5 ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

- α. Τοπική Αυτοδιοίκηση και αναπτυξιακή πορεία
- β. " " και λαϊκή συμμετοχή
- γ. Προοπτικές για το Περιβάλλον
- δ. Τ.Α. και γυναίκα.
- ε. Τ.Α. και νεολαία.

ΤΜΗΜΑ 6 Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗΦΟΡΑ ΕΚΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ 7 ΚΑΛΕΣΜΑ ΣΤΟ ΛΑΟ

ΤΜΗΜΑ 1 - ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εδώ και 5 χρόνια η πατρίδα μας, ο λαός μας, δίνουν με πίστη, σύνεση και αποφασιστικότητα ένα δύσκολο αγώνα για να μπει οριστικά η χώρα μας στο δρόμο της ανεξαρτησίας, της ειρήνης, της ανάπτυξης, της δημοκρατίας, της προκοπής.

Εδώ και 5 χρόνια η κοινωνία μας μέσα από τη συμμετοχή και τον αγώνα στους αντιπροσωπευτικούς και πρωτογενείς δημοκρατικούς θεσμούς δίνει τη μάχη της συμμετοχής, και της δημιουργίας της λαϊκής πρωτοβουλίας και παρέμβασης, της αποκέντρωσης, ώστε να πάρει οριστικά ο λαός τις αποφάσεις στα χέρια του, για τα μεγάλα και τα καθημερινά του προβλήματα.

Εδώ και 5 χρόνια Κοινοβούλιο, Συνδικαλισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση συγκροτούν τα βήματα της δημοκρατικής πολιτείας και ταυτόχρονα τους μοχλούς της αυτοδύναμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, του δημοκρατικού προγραμματισμού, της λαϊκής συμμετοχής.

Εδώ και 5 χρόνια η πορεία της αλλαγής συμπορεύεται και αλληλοτροφοδοτείται από τη δημιουργική δυναμική και την αναβαθμισμένη πορεία του θεσμού της Τ.Α. αποδεικνύοντας ότι **η νέα εθνική και κοινωνική μας πορεία** είναι άρρηκτα εξαρτημένη από τη δυνατότητα και θέληση του λαού μας να αγωνισθεί και να συμμετάσχει στην πορεία αυτή μέσα από την καθημερινή του πάλη για τη βελτίωση της ζωής και της διαβίωσής του.

Εάν το 1981 αποτελεί μια κορυφαία ιστορική ημερομηνία που προσδιορίζει χρονικά την πολιτική νίκη των κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής κατά των δυνάμεων, της ολιγαρχίας, της συντήρησης, της ξένης εξάρτησης.

Το 1982 προσδιορίζει την μετατροπή της πολιτικής αυτής νίκης σε κοινωνική. Γεγονός που επέτρεψε στις κοινωνικές δυνάμεις της αλλαγής να εκφράσουν τη δική τους πρόταση και δυναμική στο θεσμό της Τ.Α., και να πραγματοποιήσουν στρατηγική τομή για την ιστορική πορεία του θεσμού μέχρι τις μέρες μας. Γιατί **άλλαξε άμεσα η σχέση ανάμεσα στην Κεντρική Εξουσία και στο θεσμό της Τ.Α. – όπως και στους άλλους δημοκρατικούς θεσμούς.**

Από σχέση αντιπαλότητας, χειραγώγησης και υποκατάστασης, έγινε σχέση συμπάρστασης, ισοτιμίας, συνεργασίας και συμπόρευσης μια σχέση που υλοποιήθηκε με την απόδοση εξουσιών, αρμοδιοτήτων, πόρων, με την καθιέρωση και λειτουργία νέων πρωτοποριακών θεσμών για τη λαϊκή συμμετοχή και το στρατηγικό αναπτυξιακό και δημιουργικό ρόλο της Τ.Α.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΗΜΑΔΕΥΕΙ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΕΡΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΤΜΗΜΑ 2. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΑ

Η ιστορική αναδρομή της πορείας του θεσμού δεν αποτελεί για μας μία απλή αντιπαράθεση. Γιατί απαιτείται η ιστορική γνώση του πως φθάσαμε μέχρι σήμερα, τα ποιοτικά και ποσοτικά βήματα και άλματα που πραγματοποιήθηκαν, ως καρπός της αγωνιστικής πορείας του λαϊκού κινήματος, που έκφραζε και υλοποιούσε μία συνειδητή και ολοκληρωμένη αντίληψη. Μέσα από αυτή την ιστορική γνώμη αξιολογούμε το σήμερα και προγραμματίζουμε για το αύριο. **Γιατί πάνω στο θέμα του θεσμού της Τ.Α. η αντιπαράθεση των πολιτικών φορέων δεν αφορά αντιπαράθεση επί μέρους λογικών, αλλά προτύπων ανάπτυξης, αντιλήψεων στρατηγικής μορφής για τη σχέση του συγκεντρωτικού διοικητικού μηχανισμού προς την κοινωνία και τους βασικούς αντιπροσωπευτικούς της θεσμούς.**

Το πρότυπο που έφθασε να κυριαρχεί μέχρι το 1981 έκφραζε μια συγκεκριμένη στρατηγική: Δημοκρατικοί θεσμοί, Κοινωνία υποταγμένη στο γραφειοκρατικό συγκεντρωτικό Κράτος, Τ.Α., χωρίς αρμοδιότητες και πόρους, γραφειοκρατική, εγκλωβισμένη προέκταση της Κεντρικής διοίκησης. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ποδηγέτησης της Τ.Α. εκφράσθηκαν με:

- * Το αυστηρά συγκεντρωτικό και αναχρονιστικό θεσμικό πλαίσιο.
- * Την κατοχύρωση της πλήρους οικονομικής εξάρτησης από το Κράτος.
- * Τη διατήρηση της πολιτικής και διοικητικής παρέμβασης.
- * Την έλλειψη όποιων στοιχειώδους τεχνικής και διοικητικής υποδομής.
- * Την απουσία στοιχειωδών δικαιωμάτων παρέμβασης για περιβάλλον ποιότητα ζωής, κοινωνικής υποδομής, για όλες τις παραμέτρους που συνιστούν το τοπικό πρόβλημα.

– Τελικά την επιβολή του στενού συμφέροντος της άρχουσας τάξης πάνω στο κοινωνικό συμφέρον, στο συμφέρον και στο δικαίωμα ζωής του κάθε πολίτη.

Αυτή την πραγματικότητα, που φθάνει μέχρι τις μέρες μας και που σήμερα για να ξεπερασθεί γίνονται συντονισμένες προσπάθειες, τόσο σε εθνική όσο και σε τοπική κλίμακα, **αποτελεί τη ζωντανή ενοχή και καταδίκη για κείνους – ολιγαρχία και πολιτικούς εκφραστές – που καταδίκασαν σε μαρasmus και υποβάθμιση κορυφαίους δημοκρατικούς θεσμούς και τη ζωή του πολίτη.** Όσοι επιμένουν να υποβαθμίζουν ή και να μηδενίζουν το σημαντικό άλμα που πραγματοποίησε η Τ.Α. από το 1981 μέχρι σήμερα, προσφέρουν απλά άλλοθι και εθελουφλούν απέναντι στην πολιτική στραγγαλισμού και περιθωριοποίησης του θεσμού από την άρχουσα τάξη και τη Δεξιά.

Η δεύτερη παραδοσιακή αντίληψη που εκφράζεται από το ΚΚΕ, αντιμετωπίζει την Τ.Α. από τακτική σκοπιά στη «χρήση» της γενικής πολιτικής του κόμματος. Σ' αυτή την αντίληψη:

- Η Τ.Α. αποβαίνει χώρος που εξυπηρετεί τη γενική πολιτική γραμμή του κόμματος και εντάσσεται ή προσαρμόζεται στις επί μέρους ευκαιριακές τακτικές επιλογές.
- Οι δήμοι που ελέγχονται από το ΚΚΕ μετατρέπονται τις περισσότερες φορές σε ομάδες πίεσης για καταβολή οικονομικών ενισχύσεων από την Κεντρική διοίκηση, σε κομματικό υποκατάστατο και υπαλληλοποίηση του κομματικού στελέχους, **σε διοικητικούς μηχανισμούς κατοχύρωσης της «κομματικής καθαρότητας»** που ασχολούνται με πολιτική αντιπαράθεση προς την Κυβέρνηση, με συστηματική αγνόηση και πολεμική Κυβερνητικού έργου. Το όποιο έργο στο δήμο οφείλεται στον «αγωνιστή δήμαρχο» του ΚΚΕ.

Σ' αυτή την πολιτική υποβιβάζεται και αγνοείται τόσο η λειτουργία των συμμετοχικών θεσμών, όσο και των ευρύτερων παραγωγικών πρωτοβουλιών.

Συμπερασματικά η αντίληψη αυτή:

«Είτε θεωρεί την Τ.Α. προέκταση της κομματικής μηχανής, είτε αντίπαλο κυβερνητικό μηχανισμό (όπου υπάρχει δήμαρχος, υποστηριζόμενος από το ΠΑ.ΣΟ.Κ.) **εκφράζουν μια ξεκάθαρη διαχειριστική αντίληψη, υποβαθμίζουν την συμμετοχική και αναπτυξιακή πλευρά του θεσμού.**

* * *

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. από την ίδια την ιδεολογικο-πολιτική του φυσιογνωμία και συγκρότηση, αρνήθηκε από την ίδρυσή του ριζικά και τις δύο αυτές απόψεις για το ρόλο της Τ.Α.

Για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ο θεσμός της Τ.Α. δεν έχει τακτικό αλλά στρατηγικό χαρακτήρα. Γιατί στην πορεία για τον κοινωνικό μετασχηματισμό η Τ.Α. αντιμετωπίζεται ως φορέας που αποκτά κυρίαρχη θέση στη διαδικασία της αυτοδύναμης ανάπτυξης.

* Ως κυρίαρχος «κοινωνικός πυρήνας» που μέσα από τις διαδικασίες του δημοκρατικού προγραμματισμού και στα πλαίσια της αποκεντρωμένης και ισόμερης περιφερειακής ανάπτυξης μπορεί να αποφασίζει για την ανάπτυξη του τόπου, για τη χρήση και αξιοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων της περιοχής, για την καθιέρωση και λειτουργία νέων παραγωγικών σχέσεων.

* Ως πόλος συσπείρωσης ενός αυτόνομου λαϊκού και μαζικού κινήματος που χαράζει τις δικές του πρωτοβουλίες, υπερβαίνοντας τον κοινωνικό κατακερματισμό, τα επί μέρους επαγγελματικά ή μονοπωλιακού τύπου συμφέροντα, και επανασυνθέτει τον κοινωνικό χώρο με βάση κατευθυντήριες, κοινωνικές, αναπτυξιακές, προτεραιότητες.

* Ως πεδίο προάσπισης και κατοχύρωσης όχι μόνο των αντιπροσωπευτικών αλλά και των πρωτογενών δημοκρατικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ως χώρος ξεπεράσματος της καθημερινής αλλοτρίωσης και αποξένωσης που παράγει το σύστημα, ως πεδίο πολιτιστικής, αθλητικής, κ.λ.π. δράσης που ολοκληρώνει το άτομο και επαναπροσδιορίζει νέες ανθρώπινες και κοινωνικές αξίες και συμπεριφορές.

Τα συστατικά αυτά στοιχεία που περιέχονται εν δυνάμει στο θεσμό της Τ.Α. τον αναγορεύουν για το ΠΑ.ΣΟ.Κ., ως βασικό πυρήνα μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας που έχει ως κέντρο τον άνθρωπο, και ως προτεραιότητα τις κοινωνικές αξίες και κριτήρια.

Συνεπές στις αντιλήψεις του αυτές το ΠΑ.ΣΟ.Κ., από την ίδρυσή του και από το 1981, ως Κυβέρνηση και Κίνημα έδωσε αποφασιστική προτεραιότητα στην αναβάθμιση και ενίσχυση της Τ.Α. Με άξονα αυτές τις κατευθύνσεις, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. αγωνίστηκε κάτω από ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες ως αντιπολίτευση να προωθήσει πολιτικά, ιδεολογικά, οργανωτικά τις αντιλήψεις του για την Τ.Α., σε σύγκρουση με την αυταρχική πολιτική της Δεξιάς και τις αδιέξοδες αντιλήψεις της παραδοσιακής αριστεράς. Η προσπάθειά του αυτή που άρχισε να αποδίδει ορατούς καρπούς μετά το 1977 οδήγησε μέσα από τον θρίαμβο του λαού στις 18 Οκτώβρη του 1981 στη νίκη των κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής στις εκλογές του 1982.

Από την ημέρα της μεγάλης νίκης του Οκτώβρη του 1981, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. δίνει με συνέπεια και επιτυχία τη μάχη για την αναβάθμιση, τη δυναμική πορεία, την ολοκλήρωση του θεσμού μέσα στην πορεία της ανεξαρτησίας, της ανάπτυξης, του κοινωνικού μετασχηματισμού. Σε κάθε γωνία της πατρίδας μας, ο ίδιος ο λαός μας, μέσα από την Τ.Α. και τους άλλους φορείς, χτίζει με πιστή ωριμότητα και αυτοπεποίθηση ένα καλλίτερο μέλλον για τον τόπο.

ΤΜΗΜΑ 3: ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΣΤΗΝ Τ.Α. - Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Το έργο της Αλλαγής, το έργο που ο ίδιος ο θεσμός πραγματοποίησε τα τελευταία χρόνια δεν είναι δυνατόν να αποτιμηθεί μέσα από ένα πίνακα μέτρων, θεσμών και παροχών. Γιατί πέρα από τα μέτρα, εκείνο που άλλαξε κυριολεκτικά, ήταν το κλίμα. **Η τοπική αυτοδιοίκηση βγήκε από το περιθώριο, ανέπτυξε και πολλαπλασίασε δημιουργικά την πολύπλευρη δυναμική της, κινητοποίησε τις λαϊκές δυνάμεις σε συγκεκριμένους στόχους, απέκτησε θέση και υπόσταση μέσα στη δημοκρατική πολιτεία και την κοινωνία.**

Αυτή είναι η πιό σημαντική κατάκτηση που ανοίγει συνεχώς ευρύτερες δυνατότητες και προοπτικές για το θεσμό, αξιοποιεί και πολλαπλασιάζει τις δημιουργικές του δυνάμεις και τον καθιστά επίκεντρο των αναπτυξιακών, συμμετοχικών και δημοκρατικών εξελίξεων.

1. Η Διοικητική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α.

- Καταργήθηκε ο έλεγχος σκοπιμότητας των αποφάσεων των Ο.Τ.Α.
- Καταργήθηκε η ανεξέλεγκτη πειθαρχική εξουσία του Νομάρχη πάνω στους εκλεγμένους άρχοντες της Τ.Α.
- Δόθηκε η δυνατότητα δημιουργίας Δημοτικής Αστυνομίας που θα παίξει σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια των Ο.Τ.Α. να ασκήσουν τις νέες σημαντικές αρμοδιότητές τους.
- Διευρύνθηκε η δυνατότητα του τρόπου εκτέλεσης έργων από τους Ο.Τ.Α. ώστε να απαλλαγούν από ένα μεγάλο μέρος της γραφειοκρατικής καθυστέρησης.

2. Προώθηση της οικονομικής αυτοδυναμίας της Τ.Α.

Βασική πολιτική αρχή του ΠΑ.ΣΟ.Κ. είναι να αποκτήσει η Τ.Α. οικονομική αυτοδυναμία μέσα από θεσμοθετημένους αποκλειστικά δικούς της πόρους, ανεξάρτητους από εκείνους της Κρατικής Διοίκησης. Γιατί σταθερή αντίληψη του Κινήματος είναι ότι για να υπάρξουν πραγματικές λαϊκές εξουσίες πρέπει να έχουν αυτοδύναμα οικονομικά στηρίγματα.

Δεν μπορούμε να διακηρύσσουμε την ανεξαρτησία της Τ.Α. όταν αυτή εξαρτάται άμεσα και αποφα-

σιστικά από τους κρατικούς πόρους.

Ο ισχυρισμός ότι η οικονομική αυτοδυναμία των Ο.Τ.Α. μπορεί να πραγματοποιηθεί με την καθιέρωση σταθερού ποσοστού (8 ή 10%) επί του τακτικού προϋπολογισμού **οδηγεί σε μόνιμη εξάρτηση πόρων των Τ.Α. από το κράτος και την κάθε φορά δημοσιονομική του πολιτική.**

Είναι λογική υπαλληλοποίησης όλης της Τ.Α.

Με βάση λοιπόν την αρχή αυτή και μέχρις ότου η Τ.Α. καταστεί αυτοδύναμη και αναπτύξει τους δικούς της πόρους, η οικονομική ενίσχυση υπήρξε πολύπλευρη. Η αλματώδης αύξηση της Κρατικής Ενίσχυσης συνοδεύθηκε από θεσμοθέτηση πόρων που δημιουργούν σταδιακά το σταθερό υπόβαθρο της οικονομικής αυτοδυναμίας της Τ.Α. Συγκεκριμένα:

α. Το σύνολο των επιχορηγήσεων: αυξήθηκε εντυπωσιακά

έτος	ποσοστό επί του τακτικού προϋπολογισμού
1981	25,4 δις δρχ. 1,7%
1985	101,2 δις δρχ. 8,33%

* * *

Ενισχύθηκε η Τ.Α. για την εκτέλεση έργων υποδομής τόσο από το Περιφερειακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων όσο και από τα περιφερειακά προγράμματα Υπουργείων και Οργανισμών.

1981	12,3 δις δρχ.	
1985	53,0 δις δρχ.	Αύξηση 330,9%

Με βάση την ενίσχυση αυτή, οι **ΟΤΑ εκτέλεσαν χαρακτηριστικά το 1985 το 65% των έργων του περιφερειακού προγράμματος δηλ. 11.435 έργα κάθε κλίμακας σε σύνολο 17.430.** Το αριθμητικό αυτό μέγεθος αποδεικνύει τόσο την τεράστια οικονομική στήριξη, όσο και τη δυνατότητα και ικανότητα των Ο.Τ.Α. να την αξιοποιήσουν.

Θεσμοθετήθηκαν διατάξεις με τις οποίες η Τ.Α. αποκτά αυτόνομη οικονομική βάση. Ενδεικτικά για το 1986 προβλέπεται απελευθέρωση ποσού 14 δις δρχ. το οποίο μεταβιβάζεται κατ' ευθείαν από τον κρατικό προϋπολογισμό στην Τ.Α.

- Αποδίδεται στην Τ.Α. ποσοστό του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (ΦΑΠ). Για το 1985 τα έσοδα φθάνουν τα 2,5 δις.
- Ποσοστό 15% των τελών στάθμευσης και κυκλοφορίας μεταβιβάζεται στην Τ.Α. Το 1985 έφθασε το ποσό των 3,5 δις και φέτος προβλέπεται να ανέλθει σε 4 δις.
- Με τον Νόμο 1337/83 εισφορά σε χρήμα των ιδιοκτησιών που εντάσσονται στο σχέδιο αποδίδεται στους Ο.Τ.Α. Μόνο το 1984 δόθηκαν στην Τ.Α. 4,7 δις.
- Με τις ρυθμίσεις του Ν. 1416 αποδίδονται έσοδα της τάξης του 1,6 δις, ενώ με απόφαση του Νομάρχη αποδίδεται ποσοστό 40% από τα μισθώματα των δημόσιων λατομείων.

* Ταυτόχρονα η Τ.Α. ενισχύεται πολύπλευρα από μια σειρά άλλων Υπουργείων και Φορέων:

- Με την ανάληψη της συνταξιοδότησης των δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων από το Δημόσιο, ποσό το οποίο προβλέπεται για το 1986 σε 5,6 δις δρχ.
- Μέσα από το πρόγραμμα καταπολέμησης της Ανεργίας, μέσα στο 1985 χρηματοδοτήθηκαν 250 Δήμοι, 3 Σύνδεσμοι και 603 Κοινότητες. Εκτελέστηκαν περίπου 3.000 έργα, από τα οποία, το 70%, με αυτεπιστασία. Με τον τρόπο αυτό δόθηκε η δυνατότητα στην Τ.Α. να προγραμματίζει και να εκτελεί μόνη, χωρίς την παρέμβαση οποιουδήποτε οργάνου. Για το 1986 το ποσό που θα διατεθεί για την καταπολέμηση της Ανεργίας στους Ο.Τ.Α. θα ανέλθει στα 6 δις περίπου.
- Με την παραχώρηση από το Δημόσιο και τους οργανισμούς εκατοντάδων ακίνητων στους Ο.Τ.Α., αξίας πολλών δις με σκοπό την ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης, την ίδρυση βρεφονηπιακών σταθμών, την ανέγερση δημοτικών και κοινοτικών κτιρίων, την διαμόρφωση χώρων αναψυχής κ.λ.π.

3. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Λαϊκή Συμμετοχή. Οι βάσεις του Δημοκρατικού Προγραμματισμού

Για μας, για το ΠΑ.ΣΟ.Κ. η αναπτυξιακή πορεία, η λειτουργία του δημοκρατικού προγραμματισμού και της αποκεντρωτικής διαδικασίας που στηρίζουν αυτή την πορεία δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί από κάποιο κεντρικό σχεδιασμό «ειδικών», ούτε μπορεί να εξαντλείται στα όρια μιάς απλής διο-

κητικής αποκέντρωσης. Το «σημείο-κλειδί» που διαφοροποιεί και προσδιορίζει το στρατηγικό μας στόχο της αυτοδύναμης ανάπτυξης απέναντι στο «φιλελεύθερο» αλλά και στο κρατικίστικο πρότυπο που υποστηρίζουν αντίστοιχα η Ν.Δ. και το ΚΚΕ είναι η ίδια η λαϊκή συμμετοχή. Μιά συμμετοχή που δεν εξαντλείται σε κάποιους αντιπροσώπους, τον δήμαρχο ή τον κοινοτάρχη, αλλά που δίνει εξουσίες στον ίδιο το λαό, στις πρωτογενείς οργανωμένες του εκφράσεις, και που καθιερώνει την ουσιαστική συμμετοχή των λαϊκών δυνάμεων σ' όλο το φάσμα κατάρτισης, εφαρμογής και εκτέλεσης του Προγράμματος.

Πιστό στη στρατηγική του αυτή αντίληψη το ΠΑ.ΣΟ.Κ. καθιέρωσε άμεσα **νέους θεσμούς συμμετοχικής δημοκρατίας και ανάπτυξης που:**

- * Αλλάζουν τον πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό χάρτη της χώρας μας.
- * Μετασχηματίζουν μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες τη λειτουργία και το ρόλο του Κράτους αφού βαθαίνουν τη δημοκρατία, προωθούν την ανάπτυξη, διαδίδουν τον πολιτισμό, ενεργοποιούν το Λαό.
- * Δίνουν το δημοκρατικό πρόσωπο της νέας εξουσίας και βάζουν τα πρώτα σπέρματα ενός κοινωνικού πειραματισμού που αλλάζει ριζικά τον τρόπο ζωής του Λαού.
- * Τελικά δημιουργούν νέες αξίες. Ο Δημοκρατικός δρόμος για την Αλλαγή σ' αυτές ακριβώς τις προϋποθέσεις στηρίζεται.

Ήδη σε όλους τους νομούς λειτουργούν και καταξιώνονται στην πολιτική πράξη όργανα λαϊκής εκπροσώπησης και Δημοκρατικού Προγραμματισμού, τα Νομαρχιακά Συμβούλια (Ν. 1235/82). Σ' αυτά εκπροσωπούνται η Τ.Α., οι παραγωγικές τάξεις, οι συνδικαλιστικοί και επιστημονικοί φορείς του νομού.

Τα Ν.Σ. προγραμματίζουν και ελέγχουν όλες τις αναπτυξιακές δραστηριότητες στο νομό, άλλες αποφασιστικά και τελεσίδικα (π.χ. Περιφερειακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) και άλλες γνωμοδοτικά προς την κεντρική εξουσία σ' όλους τους τομείς και κλάδους της οικονομίας, της ποιότητας ζωής, του πολιτισμού, του κοινωνικού εξοπλισμού κ.λ.π.

Παράλληλα η καθιέρωση των λαϊκών συνελεύσεων στις κοινότητες και των συνοικιακών συμβουλίων στις πόλεις (Ν. 1270/82) προώθησε τον διάλογο και την έκφραση γνώμης του ίδιου του λαού για τον τρόπο και τον ρυθμό ανάπτυξης της περιοχής του.

Ο λαός μας μέσα σ' αυτούς τους νέους θεσμούς που αποτελούν κατακτήσεις του και αλλαγές μη αντιστρέψιμες, μέσα από τις προτάσεις στις Λαϊκές Συνελεύσεις και τα Νομαρχιακά Συμβούλια ολοκλήρωσε το Πενταετές Αναπτυξιακό Πρόγραμμα.

Τα πρώτα βήματα λοιπόν στην κατεύθυνση του Δημοκρατικού Προγραμματισμού παρά τα προβλήματα και τις δυσκολίες έγιναν με επιτυχία.

4. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Ανάπτυξη

Η συμβολή της Τ.Α. στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας πρέπει και μπορεί να γίνει αποφασιστική, μέσα από τις νέες αναπτυξιακές δυνατότητες που θεμελιώνονται μέσα από την εξέλιξη και αναβάθμιση του θεσμού της Τ.Α. γιατί:

- * Οι μακροοικονομικοί οικονομικοί στόχοι, η αύξηση του εθνικού προϊόντος, δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν αν δεν αξιοποιηθούν πολύπλευρα οι τοπικές παραγωγικές δυνάμεις, και δεν αυξηθεί το τοπικό προϊόν.
- * Οι συγκρούσεις και οι αντιθέσεις που προκύπτουν από την ανταγωνιστική λειτουργία του συστήματος, (π.χ. μικρομεσαίοι και συνεταιρισμοί) μπορούν πολύ πιο εύκολα να επιλυθούν σε τοπικό επίπεδο, με τη συμπληρωματική και όχι αναγκαστικά ανταγωνιστική λειτουργία των διάφορων τομέων, μέσα από τη διαδικασία του δημοκρατικού προγραμματισμού, και με την ενεργό συμμετοχή και παρέμβαση της αντίστοιχης βαθμίδας της Τ.Α.

Μπορούν να ιεραρχηθούν οι προτεραιότητες, να συνδυαστούν αρμονικά οι άμεσες επιλογές με τα μακροπρόθεσμα έργα υποδομής, να αξιολογηθούν και να εναρμονισθούν οι κοινωνικοί με τους στενά οικονομικούς στόχους, να απομειωθούν οι περιφερειακές ανισότητες.

* Οι ίδιοι οι κοινωνικοί στόχοι μπορούν πολύ πιο εύκολα και αποδοτικά να ικανοποιηθούν όταν η ίδια η Τ.Α. είναι ικανή να προσδιορίζει και να αξιολογεί τις τοπικές αρμοδιότητες και πόρους δημιουργώντας τοπικά μια «κοινωνία αλληλεγγύης» και νέων ανθρώπων και κοινωνικών αξιών.

* Μέσα στα πλαίσια αυτά η Τ.Α., ξεκίνησε μια εθνικής κλίμακας προσπάθεια για την ανάπτυξη μια πολύπλευρη προσπάθεια – οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική, που άρχισε ήδη να αποδίδει σημαντικά αποτελέσματα.

α) Συμβολή στην Εθνική Ανάπτυξη - Πραγματοποιείται με τη συμμετοχή Τ.Α.

* Στις κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις του Δημόσιου Τομέα

* Στα εποπτικά συμβούλια στον ιδιωτικό τομέα

* Στις διοικήσεις των Δημόσιων Οργανισμών

* Στα Δ.Σ. των Νομαρχιακών Ταμείων.

Επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα των Ο.Τ.Α. άνοιξε ένα καινούριο κεφάλαιο στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας, ξεπερνώντας σταδιακά τη σοβαρή δυσκολία της έλλειψης οποιασδήποτε προηγούμενης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι Ο.Τ.Α. παίρνουν σήμερα μέρος στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας, προωθώντας παραγωγικές επενδύσεις, κατασκευάζοντας βιοτεχνικά κέντρα κτίρια, δημοτικές αγορές, χώρους πολιτιστικών και κοινωνικών λειτουργιών.

– Από τις επενδύσεις που χρηματοδοτεί ο Ν. 1262/82 μόνο το 1985 οι Ο.Τ.Α. επιχορηγήθηκαν δωρεάν με 1,3 δις για την ανάληψη παραγωγικών δραστηριοτήτων.

– Τη διετία 1984/86 έχουν υπογραφεί 49 υπουργικές αποφάσεις που εγκρίνουν τη δημιουργία ισάριθμων αμιγών δημοτικών και κοινοτικών επιχειρήσεων.

Ήδη σήμερα, λειτουργούν συνολικά 20 αμιγείς επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. ενώ οι υπόλοιπες βρίσκονται στο στάδιο της επένδυσης.

Προγραμματικές συμβάσεις

Με τις προγραμματικές συμβάσεις που συνάφθηκαν από την Τ.Α. – δήμους και κοινότητες – με διάφορα Υπουργεία, Οργανισμούς, και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας προωθούνται σημαντικά, τοπικής σημασίας έργα.

Στο σύνολο της χώρας έχουν υπογραφεί 90 περίπου προγραμματικές συμβάσεις, ενώ 80 άλλες βρίσκονται στο στάδιο της προετοιμασίας.

Παραδείγματα προγραμματικών συμβάσεων:

1. Υπουργείο Πολιτισμού. Ταμείο Αρχαιολογικών χώρων. Δήμος Ρόδου (συντήρηση, αναστήλωση και ανάπλαση της Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου).
2. Υπουργείο Πολιτισμού. Δήμος Καλαμάτας. Δημοτικό Περιφερειακό θέατρο Καλαμάτας (εφαρμογή ολοκληρωμένου προγράμματος θεατρικής ανάπτυξης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής).
3. Ε.Ο.Τ. Δήμος Ρεθύμνου (Οργάνωση και λειτουργία σύγχρονου τουριστικού γραφείου).
4. ΕΤΒΑ και Πανεπιστήμιο Αθηνών με την Κοινότητα Μενετών Καρπάθου (εγκατάσταση φωτοβολταϊκού συστήματος για την άρδευση της περιοχής).
5. ΕΤΒΑ. Συνεταιρισμός, με την Κοινότητα Κεστώνης Ξάνθης (καλλιέργεια θερμοκηπίων με εκμετάλλευση της γεωθερμικής ενέργειας).

Τεχνική και Διοικητική υποστήριξη

Με το Ν. 1518/85 ιδρύθηκε η εταιρία τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Τ.Α.Α.) που αποτελεί σήμερα τον επιτελικό φορέα, ενιαίο και κοινό εργαλείο υποστήριξης της δραστηριότητας των Ο.Τ.Α. και διασφαλίζει:

- την τεχνική υποστήριξη των Ο.Τ.Α.
- την ανάληψη παραγωγικών πρωτοβουλιών
- την εκπαίδευση στελεχών που θα ασχοληθούν αποκλειστικά με θέματα ανάπτυξης.
- Την ανάληψη από φορείς του Δημοσίου τομέα, ερευνών, μελετών, επιμορφωτικών και άλλων προγραμμάτων που έχουν σχέση με την Τ.Α. και την τοπική ανάπτυξη.
- Προωθεί ταυτόχρονα άμεσα, ενταγμένη στην εθνική στρατηγική, την εφαρμογή και αξιοποίηση της πληροφορικής, αυτοτελή μηχανογράφηση για την εξυπηρέτηση των δήμων και των κοινοτήτων, συνεχή και εξειδικευμένα σεμινάρια που διοργανώνονται από τον ΕΛΚΕΠΑ, τις Νομαρχίες, την ΤΕΔΚ, τη Λαϊκή Επιμόρφωση, συμβάλλοντας σημαντικά στη δημιουργία ικανών στελεχών που θα στηρίξουν τη λειτουργία της Τ.Α. στο σημερινό πολύπλευρο έργο της.

5. Η Κριτική αποτίμηση της μέχρι σήμερα πορείας

Αφετηρία μιάς αντικειμενικής κριτικής αποτίμησης της πορείας του θεσμού της Τ.Α. την πρόσφατη περίοδο είναι η διαπίστωση, ότι το τεράστιο θεσμικό έργο που συντελέστηκε στο χώρο της Τ.Α., περισσότερο από όποιον άλλο κοινωνικό ή παραγωγικό χώρο, όχι μόνο ξεκίνησε τη λειτουργία του από τις κληρονομημένες δομές του παρελθόντος – που αποτελούν εν δυνάμει ανασταλτικό παράγοντα – αλλά απαιτούσε μιά πολιτικο-ιδεολογική σύνδεση από τους επιτελικούς φορείς της Τ.Α. σε Νομαρχιακό, Δημοτικό και Κοινοτικό επίπεδο, αλλά και μια συγκροτημένη τεχνικο-διοικητική υποδομή, ενώ παράλληλα όφειλε να κινητοποιήσει συνολικά και συγκροτημένα, ολόκληρη την «τοπι-

κή» κοινωνική δυναμική σε σαφείς στόχους και κατευθύνσεις.

Συνοπτικά μπορούμε να επισημάνουμε ότι:

* Η περιθωριοποίηση και η υποβάθμιση της Τ.Α. για ολκληρες δεκαετίες, είχε σαν αποτέλεσμα να ξεκινήσει το 1981 ο θεσμός δίχως σοβαρή διοικητική και τεχνική υποδομή, με ασφυκτικά περιορισμένους πόρους, με ένα θεσμικό πλαίσιο συντηρητικό και αναχρονιστικό.

* Οι ανισότιμες σχέσεις με την Κεντρική Εξουσία, που ήταν σχέσεις χειραγώγησης και υποκατάστασης δημιούργησαν καταστάσεις υστέρησης και παθητικότητας στην Τ.Α., μη εύκολα αντιστρέψιμες.

Οι παραγωγικές και αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, η αντιγραφειοκρατική νοοτροπία, η έμπνευση και κινητοποίηση του λαϊκού παράγοντα πρέπει πριν απ' όλα να σπάσουν το πλαίσιο της παθητικότητας του πολίτη, και του διαχειριστικού ρόλου που προβάλλει ως εύκολη λύση για την Δημοτική ή Κοινοτική αρχή.

Οι έννοιες της αποκέντρωσης, του δημοκρατικού προγραμματισμού, της ανάπτυξης, του πενταετούς σχεδίου οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, οι πρωτογενείς θεσμοί λαϊκής συμμετοχής για πρώτη φορά «τέθηκαν επί τάπητος» στην ελληνική κοινωνία, όχι μόνο ως θεωρητικές έννοιες, αλλά και ως συγκεκριμένα ατομική και συλλογική στάση που απαιτούσε δημιουργία και αποτέλεσμα.

* Ο κοινωνικός κατακερματισμός, ο τοπικισμός, η τάση ατομικοποίησης των προβλημάτων, – κύρια στις μεγάλες πόλεις – η οικονομίστικη αντίληψη στη σύλληψη των προβλημάτων, δρουν πολλές φορές ανασταλτικά στη σύνθεση των υπαρκτών αντιθέσεων, ανατρέπουν τις απαραίτητες κοινωνικές προτεραιότητες, μπλοκάρουν και αποδυναμώνουν τις πολιτικές-συμμετοχικές διαδικασίες.

* Η στάση και πρακτική ορισμένων πολιτικών φορέων, δεν μπορεί να δημιουργήσει ευνοϊκές προϋποθέσεις για τις μαζικές-συμμετοχικές διαδικασίες, όταν οι φορείς αυτοί δεν αποδέχονται ουσιαστικά την αυτονομία του θεσμού, τον στρατηγικό του ρόλο και τον χαρακτήρα του.

Η άκρατη και στείρα κομματικοποίηση, **η χρήση των συμμετοχικών θεσμών ως πεδίων αντιπαράθεσης κομματικών γραμμών, αναστρέφει** το ουσιαστικό περιεχόμενο των θεσμών αυτών και η προτεραιότητα του αναπτυξιακού και κοινωνικού κριτηρίου για τα προβλήματα μιας περιοχής υποβιβάζεται και συρρικνώνονται.

Συγκεκριμένα παρατηρήσαμε τα φαινόμενα:

– Πολλά Νομαρχιακά Συμβούλια να λειτουργούν «δί' αντιπροσώπων» αφού τα μέλη τους μετέφεραν προσωπικές απόψεις και όχι επεξεργασμένες και τεκμηριωμένες προτάσεις από τους μαζικούς επαγγελματικούς και συνδικαλιστικούς φορείς που εκπροσωπούσαν.

Αποτέλεσμα τα Ν.Σ. να μην εκφράζουν και να μην τροφοδοτούνται από τη κοινωνική δυναμική και τον προβληματισμό.

– Η πορεία του θεσμού των συνοικιακών συμβουλίων ενώ ξεκίνησε θετικά δεν ακολούθησε σε αρκετές περιπτώσεις ικανοποιητική εξέλιξη. Η έλλειψη τόλμης πολλών δημοτικών αρχών να παραχωρήσουν ουσιαστικές αρμοδιότητες στα συνοικιακά συμβούλια, εφαρμόζοντας την αντίληψη ότι «η εξουσία αποκεντρώνεται αλλά σταματά στο Δήμαρχο» συνδυάστηκε μερικές φορές με την έντονη κομματικοποίηση του θεσμού – κύρια από τη Ν.Δ. και το ΚΚΕ – και οδήγησε στην απομαζικοποίηση και την αδράνεια.

* Οι λαϊκές συνελεύσεις λειτούργησαν στη συντριπτική τους πλειοψηφία με επιτυχία, έχοντας σαν πλεονέκτημα μια συγκροτημένη «τοπική κοινωνία» και παρουσίασαν και ποσοτικά και ποιοτικά πλεονεκτήματα. Όμως πολλές φορές αποδείχτηκε ότι αποφασιστικό ρόλο έπαιζε η παρουσία του Νομάρχη, ως πόλου απόφασης και ενέργειας.

* Ο απολογισμός του έργου που επιτελέστηκε από την Τ.Α. την τελευταία περίοδο είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακός. Η Τ.Α. αξιοποίησε τις πιστώσεις για έργα υποδομής, κοινωνικής και παραγωγικής, για την βελτίωση της ποιότητας ζωής, τον αθλητισμό, τη νεολαία, τον πολιτισμό κ.λ.π.

Όμως ενώ προχώρησε αποφασιστικά στο δημιουργικό - διαχειριστικό έργο, υστέρησε στο αναπτυξιακό-παραγωγικό. Τόσο η έλλειψη προηγούμενης εμπειρίας, όσο και η απουσία τεχνικο-οικονομικών μελετών και της αντίστοιχης υποδομής στάθηκαν αντικειμενικά εμπόδια, και σημειώθηκε παράλληλα απουσία αποφασιστικών παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών που θα κινητοποιούσαν το τεχνικό και παραγωγικό στοιχείο σ' αυτή την κατεύθυνση.

* Ορισμένες δημοτικές αρχές – σε περιορισμένη ευτυχώς έκταση – επέμειναν να εφαρμόσουν τα κομματικά πολιτικο-ιδεολογικά τους πιστεύω στη θητεία τους.

Κομματικοποίησαν την κοινωνικο-πολιτική έκφραση και δράση του δημοτικού έργου, μετέτρεψαν το δημόσιο σε πεδίο αντικυβερνητικής προπαγάνδας, αγνόησαν ή και μηδένισαν την Κυβερνητική πολι-

τική και τις ενισχύσεις προς το Δήμο, και προχώρησαν σε διορισμούς αποκλειστικά κομματικά προσκείμενων, ώστε να μετατρέψουν το Δήμο σε κομματικό φρούριο.

Από την άλλη πλευρά αγνόησαν τις συμμετοχικές διαδικασίες, και δεν ενεργοποίησαν τους νέους θεσμούς – αφού βρίσκονται σε κομματική ιδεολογική αντίθεση με αυτούς, αλλά αρκέστηκαν σε οικονομίστικες διεκδικήσεις και σε καταγγελίες.

Οι επισημάνσεις αυτές δεν έχουν τυπικό αυτοκριτικό χαρακτήρα. Αντίθετα, αποκαλύπτουν την αγωγή αλλά και την πεποίθηση του Κινήματος ότι τα όποια αρνητικά χαρακτηριστικά θα πρέπει να αναλυθούν και να αντιμετωπισθούν συγκροτημένα και συγκεκριμένα για να ξεπεραστούν.

Ακριβώς επειδή το έργο που επιτελέστηκε στο χώρο της Τ.Α. είναι τεράστιο όχι μόνο για το θεσμό αλλά για τη συνολική κοινωνικο-οικονομική πορεία της χώρας, απαιτεί υπεύθυνη και συγκεκριμένη συνολική πρόταση, για να προχωρήσει αποφασιστικά.

Τη συνολική και τεκμηριωμένη αυτή πρόταση το ΠΑ.ΣΟ.Κ. καταθέτει στον ελληνικό λαό και την υλοποιεί.

6. Κοινωνικό έργο της Τ.Α.

α. Τ.Α. και Παιδεία

Η συμμετοχή της Τ.Α. έχει θεσμοθετηθεί από τους δύο καθοριστικούς νόμους για την δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Ν. 1566/85 και Ν. 1268/82).

– Σ' αυτό το πλαίσιο εκπρόσωπος της Τ.Α. της αντίστοιχης περιφέρειας όπου εδρεύει ΑΕΙ – συμμετέχει στο ΕΣΑΠ, και συμβάλει σε όλα τα κρίσιμα θέματα που αφορούν την πορεία της ανώτατης εκπαίδευσης της χώρας.

– Ακόμα πιο αποφασιστικός είναι ο ρόλος της Τ.Α. στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

α. Οι Ο.Τ.Α. ιεραρχούν τις ανάγκες, παρεμβαίνουν άμεσα για την επίλυση προβλημάτων των πολιτών στην παιδεία, προγραμματίζουν και ιεραρχούν από τα Νομαρχιακά και τα Εθνικά Όργανα τις απαραίτητες πιστώσεις.

β. Διαχειρίζονται με δική τους ευθύνη τις κρατικές επιχορηγήσεις για τα σχολεία, αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες αλλά και τους πόρους για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων, που είχε μέχρι τώρα ο ΟΣΚ, και τέλος με απόφαση του ΟΣΚ μπορούν να προχωρήσουν και στην ανέγερση σχολικών κτιρίων.

γ. Μετέχουν σ' όλες τις επιτροπές και τα συμβούλια που προβλέπονται από Ν. 1556/85 δηλ.

– Τις Σχολικές Επιτροπές και τα Σχολικά Συμβούλια

– Την αντίστοιχη Δημοτική ή Κοινοτική Επιτροπή Παιδείας (Δ.Ε.Π.)

– Τις Νομαρχιακές ή Επαρχιακές Επιτροπές Παιδείας

– Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (Ε.Σ.Π.).

Με την ουσιαστική αυτή συμμετοχή της Τ.Α. τόσο στην διαχείριση της σχολικής παρουσίας όσο και σ' όλο το φάσμα των οργάνων αυτών, που εισάγουν τον δημοκρατικό προγραμματισμό στην παιδεία και την εκπαίδευση σ' όλα τα επίπεδα, όχι μόνο αναδεικνύεται ο ευρύτερος κοινωνικός τους χαρακτήρας, αλλά η ίδια η Τ.Α. μεταφέροντας την τοπική εμπειρία του χωριού ή της πόλης αποτελεί το θεμελιακό εισηγητικό κύτταρο του δημοκρατικού προγραμματισμού.

β. Τ.Α. και Υγεία - Πρόνοια

Η κοινωνική πολιτική του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στο χώρο της Υγείας-Πρόνοιας επιβάλλει για τη γρήγορη και ολοκλήρωσή της την άμεση εποπτεία της από τον θεσμό της Τ.Α., που είναι ικανός να πραγματοποιήσει την άμεση κοινωνική παρέμβαση, και τον αποτελεσματικό έλεγχο.

– Σήμερα η Τ.Α. συμμετέχει με εκπροσώπους της στο σχεδιασμό και την εποπτεία των υπηρεσιών υγείας μέσα από το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας, τα περιφερειακά συμβούλια, και τα διοικητικά συμβούλια των νοσοκομείων.

– Ήδη μέσα από τη συμμετοχή τους στα Νομαρχιακά Συμβούλια, οι εκπρόσωποι της Τ.Α. συνέβαλαν αποφασιστικά τόσο για την χωροθέτηση των Κέντρων Υγείας κάθε περιοχής. Παράλληλα, η συμβολή τους στα Δ.Σ. των νοσοκομείων, βοήθησε αποφασιστικά στη βελτίωση των υπηρεσιών τους και στον καλύτερο προγραμματισμό.

– Ταυτόχρονα στο χώρο της Πρόνοιας η Τ.Α. σε συνεργασία με τους Κρατικούς Φορείς υλοποιεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα.

– Με την ίδρυση και λειτουργία των ΚΑΠΗ η Τ.Α. δραστηριοποιείται αποτελεσματικά στον τομέα

προστασίας ατόμων τρίτης ηλικίας.

– Μέσα από τις προγραμματικές συμβάσεις δημιουργούνται και λειτουργούν παιδικοί σταθμοί στους Δήμους.

Είναι φανερό ότι η προοπτική της Κοινωνικής Πολιτικής, της Πολιτικής Υγείας και Πρόνοιας, προσδιορίζεται αναμφίβολα από τη σύνθεση δύο βασικών παραγόντων: των πολιτικών επιλογών της κεντρικής εξουσίας σ' αυτόν τον τομέα και της ανάπτυξης, αξιοποίησης και βελτίωσης ακόμα των πολιτικών αυτών επιλογών από το φυσικό τους φορέα, την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

γ. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Πολιτισμός

Το σημαντικό πολιτιστικό έργο που επιτελέστηκε είχε σαν βασικό κύτταρο την ανάπτυξη και έκφραση των τοπικών πολιτιστικών δυνάμεων, με κύριο φορέα παρέμβασης των Τ.Α. και τους πολιτιστικούς φορείς.

– Ο θεσμός των Δημοτικών Περιφερειακών θεάτρων καθιερώθηκε και λειτουργούν ήδη 8 Δ.Π.Θ.

– Κατασκευάστηκαν πάνω από 15 νέα μουσεία σε μικρές και μεγάλες πόλεις από τη Λάρισα έως το Καστελόριζο.

– Υλοποιείται δημιουργία ολοκληρωμένου εθνικού δικτύου βιβλιοθηκών (κτίρια, και βιβλιοθήκη).

– Αναβαθμίστηκε και επεκτάθηκε σε 70 πόλεις η λειτουργία των ελεύθερων Ανοικτών Πανεπιστημίων.

– Δημιουργούνται πρότυποι και πολυδύναμοι πολιτιστικοί χώροι για την οργάνωση πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε δήμους και κοινότητες. Ήδη λειτουργούν δεκάδες πνευματικά κέντρα, και ολοκληρώνονται πάνω από 300 πρότυπα Κέντρα Νεότητας στις συνοικίες και επαρχιακές πόλεις.

– Αποκεντρώθηκαν αρμοδιότητες πόροι και δόθηκαν δυνατότητες πολιτιστικής παρέμβασης στην Τ.Α. Ήδη λειτουργούν Νομαρχιακές επιτροπές που σχεδιάζουν και υλοποιούν πολιτιστικά προγράμματα και παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο.

– Με το θεσμό των Προγραμματικών συμβάσεων και σε συνεργασία του ΥΠΠΕ με την Τ.Α. υλοποιούνται τρεις παρόμοιες συμβάσεις που αφορούν την αναστήλωση και ανάπλαση της Μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου, τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία της Κω, και την ευρύτερη πολιτιστική αξιοποίηση της Καλαμάτας.

δ. Τ.Α. και Αθλητισμός

Σήμερα η Τ.Α. μέσα από τις διαδικασίες του δημοκρατικού προγραμματισμού, και το νέο θεσμικό πλαίσιο όπου θεσμοθετούνται όργανα ανάπτυξης του μαζικού-λαϊκού αθλητισμού σ' όλες τις βαθμίδες της Τ.Α. και την απόδοση της ευθύνης της διοίκησης και λειτουργίας των γυμναστηρίων στην Τ.Α. συμμετέχει ενεργά στην αναβάθμιση της αθλητικής και αγωνιστικής δραστηριότητας σε τοπικό επίπεδο.

α)– Πέρα από το τεράστιο έργο κατασκευής κάθε είδους αθλητικών χώρων που στηρίχθηκε στην παρέμβαση σε Τοπικής και Νομαρχιακής σημασίας έργα – με βάση το πενταετές – (γήπεδα, στίβοι, ηλεκτροφωτισμοί, κλειστά γυμναστήρια, κολυμβητήρια, σκοπευτήρια, χιονοδρομικά κέντρα), σε κάθε γωνία της χώρας, μελετήθηκαν και κατασκευάστηκαν με ευθύνη του Νομαρχιακού συμβουλίου αθλητικά έργα σε κοινότητες ύψους 1,3 δις το διάστημα '82 - '85 και σε συνοικίες δήμων με βάση δικό τους προγραμματισμό 750 εκατ. το διάστημα '83 - '85.

β) – Μέσα από τα προγράμματα μαζικού-λαϊκού αθλητισμού

- Αθλητισμός και παιδί,
- Αθλητισμός και γυναίκα,
- Αθλητισμός και τρίτη ηλικία,
- Παιδί και θάλασσα,
- Νέοι, χορός, ρυθμός και κίνηση

Οι φορείς της Τ.Α. αποβαίνουν θεμελιώδη κύτταρα για την ενεργοποίηση και ανάπτυξη της αθλητικής δράσης σε τοπικό επίπεδο, για τη διάδοση της αξίας του αθλητισμού ως απαραίτητης ανθρώπινης δράσης αλλά και ως ιδεώδους συναδέλφωσης και ειρήνης.

ε. Τοπική Αυτοδιοίκηση και Περιβάλλον

Η συστηματική αντιμετώπιση των προβλημάτων του χώρου και του περιβάλλοντος και η ουσιαστική συμβολή της Τ.Α. μέσα από το νέο θεσμικό πλαίσιο έχει δώσει ήδη τα πρώτα θετικά αποτελέσματα.

α) * **Έγινε πράξη ο δημοκρατικός σχεδιασμός.** Μέσα από χιλιάδες λαϊκές συνελεύσεις οι πολίτες έκφρασαν τη γνώμη τους, στις 110 πολεοδομικές επιτροπές γειτονιάς και στα αντίστοιχα συνοικιακά συμβούλια, για τη διαμόρφωση των πολεοδομικών σχεδίων του τόπου τους από την ΕΠΑ (Επιχείρηση Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης).

Στις ίδιες διαδικασίες ο δήμος και η κοινότητα είχαν ουσιαστική συμμετοχή στην τελική διαμόρφωση των μελετών.

* Με την αποφασιστική συμβολή της λαϊκής συμμετοχής και της Τ.Α. έχουν ήδη ολοκληρωθεί και υπογράφει 100 Γενικά Πολεοδομικά σχέδια για ισάριθμες πόλεις όταν το '81 δεν υπήρχε ούτε ένα.

β) * Για τον έλεγχο της ρύπανσης υλοποιείται πρόγραμμα αποχέτευσης και βιολογικού καθαρισμού σε όλες τις μεγάλες πόλεις με συμμετοχή των δημοτικών επιχειρήσεων.

Για το πρόβλημα των σκουπιδιών εφαρμόζεται ήδη σε 10 νησιά πρόγραμμα συλλογικής αντιμετώπισης των σκουπιδιών με τη δημιουργία διαδημοτικών επιχειρήσεων. Παράλληλα τέθηκε σε εφαρμογή πειραματικό πρόγραμμα για την ανακύκλωση των απορριμάτων σε 10 δήμους της Αθήνας που έδωσε τα πρώτα θετικά αποτελέσματα.

γ) * Ακόμα για τη ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης της πρωτεύουσας εφαρμόζεται ένα συνολικό και μακροπρόθεσμο πρόγραμμα που περιλαμβάνει όλους τους συντελεστές που ρυπαίνουν το περιβάλλον, με σημαντικά ήδη αποτελέσματα σε επί μέρους κρίσιμους τομείς.

Όμως η μεγάλη κατάκτηση της Τ.Α. και του κάθε πολίτη είναι η δημιουργία της νέας συνείδησης που δεν αντιμετωπίζει σήμερα το χώρο και το περιβάλλον σαν απλό στοιχείο εμπορικής εκμετάλλευσης αλλά αντίθετα επιδιώκει καλλίτερο περιβάλλον, κοινόχρηστους χώρους, χώρους πρασίνου, παιδικές χαρές, άλση κ.λ.π., ακόμα και σε βάρος κάποιες φορές του στενά ατομικού οικονομικού όφελους. Αυτή η νέα συνείδηση για το περιβάλλον είναι το πιο σημαντικό όπλο ώστε οι κάτοικοι, η Τ.Α., οι φορείς, η πολιτεία να δώσουν συντονισμένο και αποτελεσματικό αγώνα για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, της ίδιας της ζωής μας.

ΤΜΗΜΑ 4. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ – ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΜΑΣ

1. Η αντίληψή μας για το ρόλο του θεσμού στην πορεία της αλλαγής.

Η στρατηγική της αυτοδύναμης ανάπτυξης – οικονομικής και κοινωνικής – αποτελεί τον κεντρικό άξονα στον οποίο αναφέρονται και συστοιχούνται όλες οι επί μέρους μεσοπρόθεσμες θεσμικές, παραγωγικές, πολιτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές μας επιλογές και οι στόχοι μας.

Η πορεία προς την αυτοδύναμη ανάπτυξη εμπεριέχει ως συστατικά στοιχεία:

* **Την Αποκέντρωση** που στηρίζεται στο Δημοκρατικό Προγραμματισμό, την περιφερειακή ανάπτυξη, τη λαϊκή συμμετοχή και απόφαση στους θεσμούς οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

* **Την Κοινωνικοποίηση** στρατηγικών τομέων της οικονομίας που θέτει κάτω από τον κοινωνικό έλεγχο τον αναπτυξιακό προσανατολισμό των τομέων αυτών με βάση ευρύτερα εθνικά, παραγωγικά και κοινωνικά κριτήρια.

* **Την Αυτοδιαχείριση** που ταυτίζεται στρατηγικά με ένα σύνολο αξιών, όπου το συγκεντρωτικό-γραφειοκρατικό Κράτος δίνει τη θέση του στην πολιτική κοινωνία, και όπου ο άνθρωπος συμμετέχει ενεργά και ελέγχει αποφασιστικά τις διαδικασίες που διαμορφώνουν την παραγωγική και κοινωνική του δραστηριότητα.

Βασικοί στόχοι της αναπτυξιακής μας πολιτικής είναι:

– Στη θέση της μονομερούς και παρασιτικής ανάπτυξης, που συνοδεύει την ύπαιθρο, την πόλη και την περιοχή προτείνουμε και προωθούμε, μιά ισομερή και αυθεντική ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, που να στηρίζεται σε ολοκληρωμένο παραγωγικό ιστό (γεωργία και βιομηχανία) και να διασφαλίζει τους κοινωνικούς όρους που είναι αναγκαίοι για να παραμένει ο πληθυσμός στον τόπο του.

– Στην θέση της άνισης κατανομής του πλούτου και του εισοδήματος ανάμεσα στα γεωγραφικά διαμερίσματα, προτείνουμε και προωθούμε μια γνήσια περιφερειακή ανάπτυξη που να διασφαλίζει την αυτοδυναμία (πολιτική-διοικητική-οικονομική-πολιτιστική) της περιφέρειας.

– Στη θέση του συγκεντρωτικού μοντέλου που μεταφέρει πόρους, υπηρεσίες και πληθυσμό στα αστικά κέντρα, προτείνουμε και προωθούμε ένα μοντέλο αποκεντρωμένης διάρθρωσης και αυτοδιοίκησης που το θεωρούμε όρο για την επιβίωση και την προκοπή του τόπου.

– Στη θέση της απρογραμμάτιστης χωροταξικής πολεοδομικής και οικιστικής ανάπτυξης, που κατασκευάζει απάνθρωπες πόλεις και καταστρέφει την ύπαιθρο – προτείνουμε και προωθούμε ένα χωροταξικό και οικιστικό σχέδιο που να διασφαλίζει την ορθολογική και με κοινωνικά κριτήρια αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, να προστατεύει το περιβάλλον και να αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής.

Στον πυρήνα της πολυσύνθετης αυτής διαδικασίας βρίσκεται ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, γι' αυτό και στην πορεία του κοινωνικού μετασχηματισμού και της ανάπτυξης αποτελεί το επίκεντρο των εξελίξεων.

Αυτή η αναπτυξιακή διαδικασία που καταξιώνει την Αυτοδιοίκηση ως κύριο μοχλό της αυτοδύναμης ανάπτυξης διαφέρει στρατηγικά από τα γνωστά «πρότυπα» που υπάρχουν τόσο στο καπιταλιστικό σύστημα, όσο και στις χώρες του Ανατολικού συνασπισμού.

* Γιατί και στον αναπτυγμένο καπιταλισμό και στις χώρες του Ανατολικού συνασπισμού έχουν συρρικνωθεί ή απουσιάζουν παντελώς τα δύο βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού: η αναπτυξιακή του στρατηγική, και η ενεργός και αποφασιστική λαϊκή συμμετοχή.

Ενεργοποιείται δηλ. μόνο το τρίτο σκέλος της διοικητικής-διαχειριστικής εκτελεστικής εξουσίας, που επιτρέπει την απορρόφηση ικανών ποσοστών του προϋπολογισμού.

– στην περίπτωση των Δυτικών προτύπων η μεν ανάπτυξη καθορίζεται από τους νόμους του ανταγωνισμού της αγοράς, και την επικυρίαρχη παρουσία των μονοπωλιακών συμφερόντων. Η Τ.Α. μπορεί να προωθήσει ορισμένες επί μέρους βελτιώσεις όμως το πολιτικό και αναπτυξιακό σκέλος συρρικνώνεται.
– Στην περίπτωση των χωρών του «υπαρκτού σοσιαλισμού» η Τ.Α. εκτελεί το τμήμα του συνολικού προγράμματος που της αναλογεί.

Ο γραφειοκρατικός-συγκεντρωτικός Κρατικός προγραμματισμός καθορίζει λεπτομερειακά τόσο το ποσοτικό όσο και το ποιοτικό μέρος της ανάπτυξης.

Σ' αυτή την διαδικασία η λαϊκή και κοινωνική δυναμική είναι απύσχα και θεωρητικά εκφράζεται στις Κεντρικές Κρατικές επιλογές από την Κομματική ιεραρχία.

Αντίθετα σύμφωνα με τη δική μας αντίληψη, η Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύνολο, ένα προνομιακό χώρο σύνδεσης, σύνθεσης και ενοποίησης του παραγωγικού, κοινωνικού, πολιτικού και πολιτιστικού στοιχείου.

Γι' αυτό και στην πορεία του κοινωνικού μετασχηματισμού οφείλει η Τ.Α. να εκφράζει όλες τις συνιστώσες που την αποτελούν και να εντάσσεται – διατηρώντας την αυτονομία της – στο οργανικό σχέδιο ανάπτυξης όλης της χώρας: Αποκέντρωση - Λαϊκή συμμετοχή - Παραγωγική και Αναπτυξιακή δράση - Δημοκρατικός Προγραμματισμός, συνιστούν και εκφράζουν σύμφωνα με την αντίληψη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. το σύνολο της πολιτικής, κοινωνικής, παραγωγικής, πολιτικής και πολιτιστικής δράσης που μπορεί να αναπτύξει ο θεσμός της Τ.Α.

2. Ο ΡΥΘΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝΔΙΑΜΕΣΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ Τ.Α.

Η υλοποίηση του αναπτυξιακού μοντέλου που περιγράψαμε, απαιτεί μακρόχρονους και επίπονους αγώνες, από τον ίδιο τον θεσμό της αυτοδιοίκησης, που έχει ν' αντιπαλέψει με μια κληρονομημένη πραγματικότητα.

Υπάρχει βέβαια το μεγάλο όπλο. Η για πρώτη φορά ουσιαστική συμπαράταξη και συμπόρευση πολιτικής εξουσίας και αυτοδιοίκησης, που ταυτίζουν αντιλήψεις και στρατηγικές επιλογές που αφορούν το θεσμό. Μια συμπαράταξη που επιτρέπει άλματα σ' αυτή την πορεία. Από την άλλη μεριά όμως υπάρχει η ίδια η κληρονομημένη πραγματικότητα, μέχρι το '81 αδιέξοδης πορείας της χώρας.

Όλες οι θεσμικές κατακτήσεις θα ολοκληρώνονται σταδιακά, γιατί θα ενεργοποιούνται στο βαθμό που συγκροτείται η αντίστοιχη υποδομή, που μεταβιβάζονται πόροι στο θεσμό και τις βαθμίδες της αυτοδιοίκησης και που εξασφαλίζεται η αναγκαία πλατειά λαϊκή συναίνεση και συμμετοχή. Γι' αυτό και απαιτείται η δέσμη ενδιάμεσων στόχων και επιλογών για να γίνουν πράξη οι στρατηγικοί στόχοι.

Ο επαναπροσδιορισμός του διεκδικητικού πλαισίου των ΟΤΑ θα πρέπει να έχει ως αφετηριακό σημείο την πολιτική βούληση της πολιτικής εξουσίας και με τη δυνατότητα που ο ίδιος ο θεσμός της Τ.Α. έχει στη γενικότερη πορεία της αλλαγής.

Έτσι ο καθορισμός των στόχων και των ενδιάμεσων επιλογών δεν πρέπει να περιέχει ούτε το στοιχείο του ευκαιριακού, ούτε το στοιχείο του αποσπασματικού, ούτε το στοιχείο του ποσοστικού μόνο, ούτε το στοιχείο του «όλα τώρα».

Με βαθειά την επίγνωση του ρόλου της Τ.Α. πρέπει να χαράξουμε στόχους τέτοιους που:

α. να δημιουργούν προϋποθέσεις αλλαγής και στερέωσης των θεσμών, έτσι ώστε να εξασφαλίζουν τη μονιμότητα των επιτευγμάτων και την αναπαραγωγή θετικών δυνατοτήτων.

β. να δημιουργούν δυνατότητες ένταξης της ανάπτυξης και ολοκλήρωσης του θεσμού μέσα στο γενικό αναπτυξιακό σχέδιο του τόπου με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η διαλεκτική ενότητα πολιτικής, συνδικαλιστικής και τοπικής πάλης, σε σχέση με την πορεία της αναπτυξιακής και της παραγωγικής διαδικασίας.

γ. να εξασφαλίζουν την ανάπτυξη, όχι μέσα από τη διασπάθιση πόρων από φορείς και δραστηριότητες που αλληλοκαλύπτονται, αλλά μέσα από την διεύθυνση της παραγωγικής βάσης, από τη διασφάλιση των οικονομικών και οργανωτικών δυνατοτήτων που θα προέλθουν από την ανακατανομή των πόρων, αλλά κύρια από την σωστή σύνταξη και ιεράρχηση των επιλογών στα πλαίσια του δημοκρατικού προγραμματισμού.

δ. να ιεραρχήσουν διαχρονικά το διεκδικητικό πλαίσιο έτσι ώστε πριν από κάθε καινούριο βήμα να έχει διαμορφωθεί η υποδομή που θα το διασφαλίσει και ταυτόχρονα να έχει απαλειφθεί κάθε δυνατότητα αντιθέσεων που να προκαλούν πωγυρίσματα.

ε. να διασφαλίζουν την γνήσια λαϊκή συμμετοχή στις αποφάσεις, με τη μετάβαση από τη σχέση αντιπροσώπευσης στην πρωτογενή δημοκρατία, σ' όλες τις βαθμίδες του θεσμικού πλαισίου.

Η βαθμιαία ολοκλήρωση του νέου «καταστατικού χάρτη των ΟΤΑ» μέσα από τον προσδιορισμό της δέσμης των ενδιαμέσων στόχων και επιλογών είναι μια διαδικασία που ανοίγει το δρόμο αλλά και συμβαδίζει με:

- την πορεία ολοκλήρωσης της Δημοκρατίας και κατάκτησης της Λαϊκής Κυριαρχίας, με την πορεία του ριζικού δημοκρατικού μετασχηματισμού του αυταρχικού και συγκεντρωτικού κράτους της Δεξιάς.
- την αντιμετώπιση των «τοπικών προβλημάτων» μέσα από το νέο αναπτυξιακό πρίσμα.
- τη διαδικασία ανάπτυξης νέων σχέσεων παραγωγής που είναι και η ουσία της σοσιαλιστικής μετάβασης.

3. Η ολοκλήρωση του Θεσμού: Η διαμόρφωση του νέου διοικητικού/αναπτυξιακού πρότυπου της Τ.Α.

Στην πορεία για την ολοκλήρωση του θεσμού προωθούνται ήδη οι βασικές επιλογές για μιά νέα διάρθρωση της χώρας σε εθνική κλίμακα στους τομείς Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης στα πλαίσια των προγραμματικών μας διακηρύξεων και των βασικών πολιτικοϊδεολογικών κατευθύνσεων του Κινήματος.

Σύμφωνα με τη θεμελιακή μας στρατηγική του δημοκρατικού δρόμου για το σοσιαλισμό, δεν προσπαθήσαμε να θεσπίσουμε «εκ των άνω» ένα ιδεατό πρότυπο δομής Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Δημοκρατικού Προγραμματισμού για να το υλοποιήσουμε πάσει θυσία. Γιατί όχι μόνο θα αγνοούσαμε τις αντικειμενικές αδυναμίες, αλλά θα αποκοβόμασταν από τον βασικό συντελεστή των συντελούμενων κοινωνικών μεταβολών, την ίδια την κοινωνική δυναμική που μέσα σε κάθε φορά ευνοϊκές συνθήκες μπορεί να επιταχύνει και αναβαθμίσει ποιοτικά τις κοινωνικές και παραγωγικές εξελίξεις.

Υλοποιούμε γι' αυτό το όραμά μας και κατοχυρώνουμε τις επαγγελίες μας **καθορίζοντας ενδιάμεσους στόχους, επιλεγμένες τομές, συγκεκριμένες επιλογές, οι οποίες κατοχυρώνονται θεσμικά, οικονομικά, διοικητικά και μπορούν ταυτόχρονα να διασφαλίζουν την ευρύτατη λαϊκή συναίνεση και να στηριχτούν από την ενεργό συμμετοχή της αντίστοιχης «τοπικής» κοινωνίας.**

Η αποκέντρωση της εξουσίας στην Ελλάδα δεν μπορεί να είναι μια απόφαση και μια πράξη φορμαλιστική που παραγνωρίζει τις πραγματικές και ιστορικού χαρακτήρα διαμορφωμένες συνθήκες.

Γιατί σε μια χώρα σαν τη δική μας με έντονες κοινωνικές και αναπτυξιακές ανισότητες, με συνύπαρξη και διαπλοκή παραδοσιακών με σύγχρονους τρόπους παραγωγής, με έντονες εισοδηματικές διαφορές, με πληθυσμιακή και οικονομική υπερσυγκέντρωση στα μεγάλα αστικά κέντρα και ερήμωση της υπαίθρου **είναι αναγκαία μια σχεδιασμένη πολιτική αναδιανομής του πλούτου ανάμεσα σε τάξεις και περιφέρειες και ενίσχυση των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών.** Αυτό προϋποθέτει τη δυνατότητα ενός συνολικού αναπτυξιακού προγραμματισμού με ευρύτερες παραγωγικές και αναπτυξιακές στρατηγικές ώστε μέσα από τις διαδικασίες του δημοκρατικού προγραμματισμού να προκύψουν τα κατάλληλα προγράμματα κάθε περιφέρειας και κάθε περιοχής.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτές τις αρχές, προχωρούμε στην ολοκλήρωση των βαθμίδων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Αποκέντρωσης μέσα στο νέο αναπτυξιακό και διοικητικό-αποκεντρωτικό πλαίσιο. Βασικές μας επιλογές είναι:

α. * Η αναζωογόνηση και δυναμική παρουσία των κοινοτήτων και των οικισμών μέσα σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο ανάπτυξης και δημιουργίας που θα αξιοποιεί όλα τα πλεονεκτήματα της ευρύτερης παραγωγικής και κοινωνικής και πολιτιστικής ενότητας.

β. * **Η καθιέρωση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης** σε επίπεδο Νομού, με στόχο την δυναμική οικονομική κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειας κα την ανάληψη από την Τ.Α. όλων των επιτελικών λειτουργιών, δηλ. αναπτυξιακού σχεδιασμού, προσφοράς υπηρεσιών ανώτερου επιπέδου (υγεία, παιδεία, περιβάλλον, συγκοινωνιακή υποδομή κ.λ.π.) καθώς και κατασκευής έργων μεγάλης κλίμακας.

Πιο συγκεκριμένα οι νέες αυξημένες αρμοδιότητες προγραμματισμού και εκτέλεσης της Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης περιλαμβάνουν τους παρακάτω τομείς:

- α. Δημοκρατικού Προγραμματισμού.
 - κατάρτιζε τα νομαρχιακά αναπτυξιακά προγράμματα.
 - εισηγείται έργα για τα εθνικά προγράμματα.
- β. Κοινωνική Πρόνοια.
 - ίδρυση βρεφικών-παιδικών σταθμών και ΚΑΠΗ και ενίσχυση αντίστοιχων δημοτικών.
 - παροχή βοηθημάτων σε άτομα ειδικής προστασίας.

- γ. Υγεία.
 – κατασκευή και λειτουργία επαρχιακών νοσοκομείων, κέντρων υγείας, αγροτικών ιατρείων και σταθμών.
 – προστασία δημόσιας υγείας.
 – προστασία περιβάλλοντος.
- δ. Συγκοινωνίες.
 – συγκοινωνιακά μέσα μαζικών μεταφορών
 – χαρακτηρισμοί αστικών - υπεραστικών περιοχών.
 – έργα επαρχιακής οδοποιίας.
- ε. Πολιτιστικά.
 – λειτουργία πολιτιστικών κέντρων (βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, θέατρα).
 – ενίσχυση πολιτιστικών δραστηριοτήτων των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ και των πολιτιστικών φορέων.
- στ. Πολεοδομία - Περιβάλλον.
 – γνωματοδότηση για πολεοδομικές μελέτες και σχέδια.
 – μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και επιβολή κυρώσεων.
- ζ. Γεωργία.
 – κατάρτιση προγραμμάτων ανάπτυξης γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας και εκτέλεση των σχετικών έργων.
- η. Εργασία.
 – προγράμματα απασχόλησης
 – μέτρα για τις εργασιακές σχέσεις
 – προγράμματα κατασκευής εργατικής κατοικίας.
- θ. Βιομηχανία.
 – καθορισμός βιομηχανικών περιοχών, ζωνών και πάρκων.
- ι. Παιδεία.
 – προγράμματα και κατασκευή διδακτηρίων
- κ. Αθλητισμός
 – ίδρυση και λειτουργία αθλητικών κέντρων
 – Η μικτή σύνθεση του Νομαρχιακού συμβουλίου (άμεσα εκλεγόμενα μέλη - εκπρόσωποι παραγωγικών και επιστημονικών φορέων – εκπρόσωποι της διοίκησης) αποβλέπει στη σύνθεση και ενοποίηση όλων των αντιλήψεων, που πηγάζουν τόσο από τη λαϊκή δυναμική και πρωτοβουλία όσο και την κλαδική και διοικητική αντίληψη.
- Μέσα από την δημοκρατική λειτουργία Αυτοδιοίκηση, Αναπτυξιακοί φορείς και Διοίκηση ακολουθούν ενιαίο σχεδιασμό και στόχους, και μέσα από την σαφώς αυτόνομη κοινωνική και οργανωτική τους δομή εντάσσονται και λειτουργούν στην κατεύθυνση της αναπτυξιακής δράσης.
- γ. * **Με τη δημιουργία της περιφερειακής βαθμίδας** που αποτελεί ουσιαστικά βαθμό περιφερειακής αποκέντρωσης της διοίκησης που συμμετέχει και ολοκληρώνει τα επίπεδα του δημοκρατικού προγραμματισμού.

Με την καθιέρωση της περιφερειακής βαθμίδας προωθούνται συντονισμένα οι ακόλουθοι στόχοι:

- * Εκσυγχρονισμός και Αποκέντρωση της δημόσιας διοίκησης σε επίπεδο ανώτερο από το Νομό
- * Ο προγραμματισμός και σχεδιασμός έργων περιφερειακής κλίμακας (συγκοινωνιακή υποδομή, εγγειοβελτιωτικά έργα κ.λ.π.) και η παροχή υπηρεσιών διανομαρχιακού επιπέδου (περιφερειακά νοσοκομεία, Πανεπιστήμια κ.λ.π.)
- * Ο σχεδιασμός για την περιφερειακή ολοκλήρωση με αναπτυξιακές επενδύσεις ευρύτερου χαρακτήρα.

Σ' όλες αυτές τις αποφάσεις συμμετέχει η Τ.Α. με τους προέδρους των Ν. Αυτοδιοικήσεων και τους εκπροσώπους των αντίστοιχων ΤΕΔΚ.

Αν η πρώτη τετραετία χαρακτηρίστηκε από τον ενθουσιασμό και τις πρωτόγνωρες εμπειρίες της λαϊκής συμμετοχής, οι σημερινές απαιτήσεις επιβάλλουν μια συντονισμένη, προγραμματισμένη εθνική προσπάθεια για την Ανάπτυξη της χώρας, που θα σημαδέψει τα επόμενα χρόνια.

Σ' αυτή τη προσπάθεια, ιδιαίτερα στο τομέα της Περιφερειακής Ανάπτυξης, καθοριστικό ρόλο παίζει η Τ.Α. αξιοποιώντας κατάλληλα το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο.

Στο τέλος της τετραετίας θα είναι πραγματικότητα η νέα δομή της Αυτοδιοίκησης και της Διοίκησης με νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά που τίποτα δεν θα θυμίζει το χθες.

α βαθμού οργανισμοί: βιώσιμοι και δυναμικοί με πόρους και αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, κύτταρα ζωής και δημιουργίας

Νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις: με άμεσα εκλεγμένα μέλη που θα κατευθύνουν την ισόρροπη ανάπτυξη των νομών με παραγωγικές μονάδες πλατειάς κοινωνικής βάσης που θα αξιοποιούν ορθολογικά τους πόρους, θα απορροφούν τον ενεργό πληθυσμό, θα αναδιανέμουν το κοινωνικό προϊόν μέσα από υψηλού επιπέδου κοινωνικές, διοικητικές υπηρεσίες προς τον πολίτη.

Περιφέρειες με πολύπλευρη και αλληλοσυμπληρούμενη ανάπτυξη όλων των τομέων και κλάδων της οικονομίας με σύγχρονη αποκεντρωμένη διοίκηση.

ΤΜΗΜΑ 5.

ΣΕ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΗ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Διανύουμε ως χώρα, ως κοινωνία, ως οικονομία, ένα πράγματι κρίσιμο και αποφασιστικό για τις μελλοντικές εξελίξεις διάστημα.

Γιατί εάν πράγματι την πρώτη περίοδο της αλλαγής η νέα εθνική πορεία, η δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος, η κοινωνική πολιτική και ένα σημαντικό θεσμικό έργο θεμελίωσαν τις βάσεις και έθεσαν τις προϋποθέσεις για ένα καλλίτερο αύριο, **σήμερα καλούμεθα ως έθνος και ως κοινωνία να δώσουμε τη μάχη της ανάπτυξης, να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα της παραγωγής στον πυρήνα τους να συσπειρώσουμε και να αξιοποιήσουμε τη λαϊκή δυναμική μέσα από τους νέους δημιουργικούς θεσμούς.**

Αυτό το άλμα είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθεί σε κάθε θεσμό, σε κάθε παραγωγική ή κοινωνική οργάνωση, που δίνει τον αγώνα για την πρόοδο του τόπου. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κορυφαίος θεσμός της λαϊκής συμμετοχής, της δημοκρατίας, της ανάπτυξης επωμίζεται γι' αυτό ένα κρίσιμο ρόλο: Να ξεπεράσει τους μέχρι σήμερα φραγμούς και να προχωρήσει αποφασιστικά και συντονισμένα σε πρωτοβουλίες και επιλογές που θα καταξιώσουν τον αναπτυξιακό και δημιουργικό χαρακτήρα, της Τ.Α. και ταυτόχρονα θα συνεγείρουν και θα αξιοποιήσουν την «τοπική κοινωνία».

Είναι καιρός να ξεπεράσει η Τ.Α. μια για πάντα τα οποία χαρακτηριστικά διαχείρισης και αντιπροσώπευσης και να μεταβεί στο πεδίο της ανάπτυξης και της πρωτογενούς λαϊκής συμμετοχής.

α) Τοπική Αυτοδιοίκηση και αναπτυξιακή πορεία

Η Τ.Α. θα πρέπει να προχωρήσει αποφασιστικά στην αξιοποίηση του ουσιαστικού ρόλου που αποκτά στην παραγωγική διαδικασία, στην ανάπτυξη. Οι – όχι πολλές φορές αδικαιολόγητοι – ενδιασμοί να προχωρήσει η Τ.Α. σε επιχειρηματικές δραστηριότητες θα πρέπει να ξεπερασθούν και να αξιοποιηθούν τόσο το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, όσο και το ντόπιο επιστημονικό δυναμικό που μπορεί να αξιολογήσει και να μελετήσει τη βιωσιμότητα μιας δημοτικής επιχείρησης.

Βασικοί άξονες μιας παρόμοιας κατεύθυνσης θα πρέπει να είναι:

- Η αξιοποίηση του προσφορότερου φάσματος επιχειρηματικών - επαγγελματικών και παραγωγικών φορέων. Η Τ.Α., οι συνεταιρισμοί, επαγγελματικοί φορείς, ιδιώτες, μπορούν να προσφέρουν τη συμμετοχή τους κατά πολλούς και εναλλακτικούς τρόπους σε μια τέτοια προσπάθεια.
- Η διεύρυνση και η ολοκλήρωση των παραγωγικών και αναπτυξιακών τοπικών δραστηριοτήτων. Η δημοτική επιχείρηση δεν πρέπει να αποδιαιρώνει αλλά να ανασυνθέτει τον παραγωγικό ιστό, να διευρύνει και να επεκτείνει τις παραγωγικές δραστηριότητες, (π.χ. συνεταιρισμοί, μικρομεσαίοι, Τ.Α.) ολοκληρώνοντας το κύκλωμα παραγωγής, μεταποίησης, εμπορίας, διακίνησης.
- Η αξιοποίηση και μέσα από νέες **παραγωγικές σχέσεις** των σημαντικών διάσπαρτων πλουτοπαραγωγικών πόρων, που αγνοήθηκαν από την ιδιωτική πρωτοβουλία ή ξεχάστηκαν από το κράτος.
- Η αύξηση του τοπικού προϊόντος, με αξιοποίηση των τοπικών φυσικών και οικονομικών πόρων μιας περιοχής, για την καθολική ανάπτυξη της και την αναβάθμιση του ποιοτικού επιπέδου των κατοίκων της.
- Η αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού μιας περιοχής και επομένως η συγκράτηση των κατοίκων στον τόπο τους.
- Ο προσανατολισμός και των ιδιωτικών επιχειρήσεων, προς την καλυτέρευση της ποιότητας και τη συγκράτηση των τιμών των προϊόντων τους, σαν αποτέλεσμα της παρέμβασης των δημοτικών επιχειρήσεων στο παραγωγικό κύκλωμα.
- Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής, ώστε να επιτυγχάνεται το καλύτερο δυνατό αναπτυξιακό αποτέλεσμα.

– Η επανεπένδυση του πλεονάσματος στον τόπο παραγωγής, με νέες παραγωγικές δραστηριότητες ή κοινωνικές επενδύσεις, ώστε να διευρύνεται η αναπτυξιακή βάση της περιοχής, ενώ παράλληλα να διατηρείται η οικολογική και κοινωνική ισορροπία.

Με βάση τις κατευθύνσεις αυτές η Τ.Α. μπορεί εξειδικεύοντας τη δραστηριότητά της να προχωρήσει:

* **Στον αγροτικό τομέα** (σε συνεργασία με τους γεωργικούς συνεταιρισμούς) για την αξιοποίηση των εδαφικών και υδάτινων πόρων της περιοχής τους και την μεταποίηση και εμπορία των προϊόντων π.χ. δημοτικές αγορές, συσκευαστήρια, αλευρόμυλους, σφαγεία, τυροκομεία, αλαντοποιία, πριστήρια ξυλείας, ιχθυοτροφεία κ.λ.π.

* **Στον ορυκτό πλούτο**, με επιχειρήσεις που δεν απαιτούν μεγάλα ύψη επενδύσεων ούτε ιδιαίτερα υψηλή τεχνολογία π.χ. λατρεία μαρμάρων, αδρανών υλικών, ελαφρόπετρας, περλίτη, γύψου κ.λ.π.

* **Στον τομέα της ενέργειας**, μόνο για επιχειρήσεις τοπικής κλίμακας (π.χ. εκμετάλλευσης της αιολικής ενέργειας για ασφάλτωση κ.λ.π.

* **Στην μεταποίηση**, για αξιοποίηση τοπικών προϊόντων και τοπικού ανθρώπινου δυναμικού, π.χ. εμφιάλωση μεταλλικών νερών, υφαντουργεία, ξύλινες.

* **Στον κατασκευαστικό τομέα** με κατασκευή έργων μικρών και μεσαίων, που συνιστούν την υποδομή τοπικής κλίμακας, π.χ. Πλατείες μικρά και μεσαία έργα ύδρευσης, αποχέτευσης και οδοποιίας, μικρής κλίμακας στεγαστικά προγράμματα κ.λ.π.

* **Στον τουριστικό τομέα** με προσανατολισμό στις μικρής κλίμακας δραστηριότητας π.χ. κάμπινγκ, ξενώνες, οργανωμένες πλαζ, εκθετήρια και τουριστικά περίπτερα αξιοποίηση ιαματικών πηγών κ.λ.π.

– Σημαντικά πεδία παρέμβασης διανοίγονται ταυτόχρονα στο χώρο της διακίνησης, εμπορίας, του ελέγχου των τιμών με τη συγκρότηση και δράση παραγωγικών και καταναλωτικών κινήματων. Θα πρέπει η ίδια η Τ.Α. να πρωταγωνιστήσει στη μάχη για τη βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων μας, που είναι τελικά μια συμπληρωματική πλευρά της μάχης για την αυτοδύναμη ανάπτυξη.

β) Τοπική Αυτοδιοίκηση και Λαϊκή Συμμετοχή

Για την επιτυχία των στόχων αυτών είναι απαραίτητη η προγραμματισμένη μέσα από τους νέους θεσμούς συμμετοχής, κινητοποίηση της λαϊκής βάσης. Ο λαός θα πρέπει από τις διαδικασίες ενημέρωσης, προγραμματισμού και δράσης να έχει ουσιαστική γνώση των προβλημάτων, ώστε να μπορεί να διατυπώσει συγκεκριμένη πρόταση ή άποψη για την προώθηση και λύση των προβλημάτων αυτών. Η συστηματική και συνεχώς αναβαθμιζόμενη λειτουργία των συνοικιακών συμβουλίων, των συνελεύσεων σε συνοικίες, επαρχίες, δήμους και κοινότητες, αποτελεί τον απαραίτητο όρο για τη λειτουργία του δημοκρατικού προγραμματισμού και την εφαρμογή του περιφερειακού προγράμματος δημοσίων επενδύσεων.

Ταυτόχρονα η πορεία αυτή βοηθά στο ξεπέρασμα του τοπικιστικού και συντεχνιακού κριτηρίου στην ανασύνθεση του κοινωνικού ιστού.

Οι Δημοτικοί Άρχοντες, όλοι οι δημοτικοί εκπρόσωποι, θα πρέπει να κατανοήσουν απόλυτα ότι αποκέντρωση δεν είναι η μεταφορά αρμοδιοτήτων ή κύρους από τον υπουργό στο Νομάρχη ή από το Νομάρχη στο Δήμαρχο. Η αποκέντρωση δε σταματά παρά μέχρις ότου φτάσει στον ίδιο το λαό από μέσα από την Τ.Α.

1. **Νομαρχιακά Συμβούλια** πρέπει να αποκτήσουν νέα ποιοτικά χαρακτηριστικά προς τη κατεύθυνση του συνολικού και μακροχρόνιου σχεδιασμού ανάπτυξης.

Ανάπτυξης πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής.

Δεν αρκεί μόνο η αντιμετώπιση καθημερινών προβλημάτων - λακούβα, νερό, δρόμος κ.λ.π. - που βέβαια πρέπει να επιτύχει για να καλυτερεύουν τις συνθήκες ζωής των κατοίκων. Τα ερωτήματα και ο προβληματισμός που πρέπει να υπάρχει είναι με το τι θα γίνει η αποταμίευση του πλεονάσματος για την ανάπτυξη των τοπικών παραγωγικών δυνάμεων;

Πως θα διασφαλιστεί η ζωτικότητα και η ανανέωση του φυσικού περιβάλλοντος; Με ποιά οικιστική και χωροταξική ανάπτυξη θα γίνουν οι πόλεις και τα χωριά τόποι ολοκληρωμένης κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής;

Πώς θα κατοχυρωθεί το δικαίωμα του πολίτη στην ελεύθερη έκφραση, στη δημιουργία του και στο πολιτισμό;

Τα Ν.Σ. πρέπει να διευρύνουν στη πράξη τις αρμοδιότητές τους σ' όλο το φάσμα της πολύπλευρης ανάπτυξης. Η πολιτιστική ανάπτυξη με την αξιοποίηση πολιτιστικών πηγών και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής καθώς και νέων ρευμάτων, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου της νεολαίας, η

δημιουργία νέων καταναλωτικών προτύπων πρέπει να περάσουν στο Ν.Σ, να γίνουν αντικείμενο ενασχόλησης τους σε επίπεδο σχεδιασμού για όλο το Νομό. Φυσικό είναι ότι ανάλογη πρέπει να είναι η επιδίωξη της κεντρικής εξουσίας, προς αυτή τη κατεύθυνση σ' ότι αφορά πιστώσεις, μεταφορά νέων αρμοδιοτήτων και όποιων γενικά αποφάσεων απαιτούνται.

Η Τ.Α. έχοντας αυξημένο λόγο μέσα στο Ν.Σ εκτός από την προώθηση - επίλυση συγκεκριμένων τοπικών υποθέσεων, αναγορεύεται σε καθοριστικό παράγοντα για να απαιτήσει στη πράξη το Ν.Σ. τα νέα ποιοτικά του χαρακτηριστικά. Οι εκπρόσωποι της Τ.Α με τη συμμετοχή τους στο Ν.Σ. οφείλουν πάνω από όλα να εκφράζουν τη συνολική βούληση και επιθυμία του χώρου τους, να ενδιαφέρονται για τη συνολική ανάπτυξη του Νομού, της επαρχίας και όχι μόνο για το ιδιαίτερο πρόβλημα της κοινότητας ή του δήμου τους.

Ακόμα η απορρόφηση στην καθημερινή-διεκπεραίωση και η τυποποιημένη διαχείριση των αποκεντρωμένων αρμοδιοτήτων του Ν.Σ. είναι φαινόμενο που πρέπει να αποφευχθεί. Έτσι για πιο ουσιαστική και αποδοτική δουλειά του Ν.Σ. θα πρέπει να λειτουργήσουν στα πλαίσια του και σε συνεχή βάση **μικτές (αντιπροσωπευτικές από Υπηρεσίες-Εκπροσώπους Μαζικών φορέων-Επιστημονικούς φορείς κλπ)** άτυπες εισηγητικές επιτροπές σε συγκεκριμένα θέματα κατά τομείς όπως:

- Ανάπτυξη πρωτογενούς, δευτερογενούς τριτογενούς τομέα.
- Δημοτικές επιχειρήσεις.
- Κοινωνική δράση: Υγεία - Πρόνοια - Εκπαίδευση.
- Χωροταξία και περιβάλλον.
- Δραστηριότητες της Νεολαίας.
- Τ.Α. και Γυναίκα.

2. Συνοικιακά Συμβούλια - Συμβούλια διαμερισμάτων

Οι θεσμοί αυτοί είναι απαραίτητο να ενισχυθούν αποφασιστικά, γιατί αναφέρονται και λειτουργούν κύρια σε αστικές περιοχές όπου είναι εντονότερος ο κοινωνικός κατακερματισμός και η τάση απομαζικοποίησης.

- * απέναντι στη στείρα και άγονη κομματικοποίηση που αποδιαιρώνει το θεσμό
- * απέναντι στην υποβάθμιση αρμοδιοτήτων και μέσων που οδηγεί στην αντιπροσώπευση του θεσμού από τον Δήμαρχο
- * απέναντι στην παθητικοποίηση και τη διαχειριστική αντίληψη των προβλημάτων

Πρέπει να διατυπωθεί ο σαφής κοινωνικός, αναπτυξιακός, συμμετοχικός λόγος των θεσμών αυτών δηλ. ο πολιτικός τους ρόλος που θα τους δώσει ουσιαστική υπόσταση και προορισμό. Και σ' αυτό το ρόλο οι θεσμοί αυτοί θα πρέπει να στηριχθούν ολόπλευρα από το Νομάρχη, το Δήμαρχο, και το Δημοτικό Συμβούλιο, μέχρι τον κάθε πολίτη.

* Οι δημοτικές αρχές θα πρέπει να αντιμετωπίσουν **το θεσμό των συνοικιακών συμβουλίων** με περισσότερη τόλμη, με οδηγό την αρχή ότι η εξουσία πρέπει να καταλήξει στο λαό. Τα όποια αρνητικά στοιχεία θα ξεπεραστούν με την ίδια τη δημιουργική παρουσία και την τεκμηριωμένη δράση της Δημοτικής αρχής που θα ξεπερνά τη στείρα κομματικοποίηση με την πρόταση του κοινωνικού και αναπτυξιακού κριτηρίου των επιλογών της, θα ενθαρρύνει και θα διευρύνει τη δυναμική του θεσμού όταν αποδέχεται συγκροτημένες προτάσεις των συνοικιακών συμβουλίων και προχωρά στην υλοποίησή τους, θα εμπνέει και καθοδηγεί με το δημιουργικό έργο και την επαφή με τον πολίτη.

Σ' αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να ξεκινήσει η μεταβίβαση αποφασιστικών αρμοδιοτήτων προς τα συνοικιακά συμβούλια, να διασφαλισθεί η πλήρης και μόνιμη πληροφόρηση των οργάνων από τις δημοτικές αρχές, καθώς και οι λειτουργικές τους δαπάνες.

* **Τα Συμβούλια Διαμερισμάτων** πρέπει να γίνουν όργανα υλοποίησης και ελέγχου εφαρμογής του Δημοτικού προγράμματος. Έτσι μπορούν να ελέγχουν την καλή εκτέλεση κάθε έργου στο χώρο τους να συμβάλλουν με την ενεργή παρουσία και τη δράση τους στην υλοποίηση των αποφάσεων του Συμβουλίου και όλα αυτά πάλι με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή κατοίκων του Διαμερίσματος.

Η συμμετοχή των Συμβουλίων στη χάραξη και υλοποίηση της Δημοτικής πολιτικής προϋποθέτει την ύπαρξη των απαραίτητων προϋποθέσεων και προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να προωθηθούν:

1. Η αποκέντρωση υπηρεσιών.
2. Η αποκέντρωση λειτουργίας δημοσυντήρητων ιδρυμάτων ή υπηρεσιών που λειτουργούν στα πλαίσια κοινωνικής πολιτικής ή επιχ/κης δραστηριότητας.
3. Η πολιτιστική αποκέντρωση.

Όλα αυτά βέβαια με την αντίστοιχη εξασφάλιση της ύπαρξης στελεχιακού δυναμικού ανάλογης υλικοτεχνικής υποδομής και οικονομικής δυνατότητας.

γ. Προοπτικές για το Περιβάλλον

Παρά τις σημαντικές τομές που πραγματοποιήθηκαν στην αντιμετώπιση των θεμάτων του περιβάλλοντος, είναι φανερό αλλά και λογικό ότι όλα τα μεγάλα προβλήματα που επισωρεύθηκαν για δεκαετίες ολόκληρες, δεν βρήκαν την οριστική τους λύση. Μπορούμε όμως να δεχτούμε ότι με βάση το δημοκρατικό προγραμματισμό και σχεδιασμό υλοποιείται μια πορεία για τη σταδιακή αλλά συστηματική ανασυγκρότηση των πόλεων και των χωριών μας.

Οι νέες θεσμικές και υλικές βάσεις και δυνατότητες επιτρέπουν, αλλά και επιβάλλουν σήμερα, στην Τ.Α. να ενεργοποιηθεί και να πρωτοστατήσει στην εθνικής σημασίας προσπάθεια για την ανασυγκρότηση και προστασία της πόλης και του χωριού, για την προστασία και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, προωθώντας και υλοποιώντας τον εθνικής κλίμακας σχεδιασμό, αλλά ταυτόχρονα επιλύοντας άμεσα όλα τα μικρά προβλήματα που βελτιώνουν τη ζωή του πολίτη.

Σ' αυτό το πλαίσιο η Τ.Α. θα συμβάλει αποφασιστικά για την ολοκληρωμένη και παραγωγική αξιοποίηση των θεσμικών κατακτήσεων του λαού μας:

- * Την υλοποίηση του Οργανισμού για το Κτηματολόγιο και την σταδιακή δημιουργία του πρώτου Ενιαίου Εθνικού Κτηματολογίου.
- * Την εφαρμογή του Νόμου - πλαισίου για το περιβάλλον.
- * Την πανελλαδική κατοχύρωση του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού με την ολοκλήρωση της Ε.Π.Α., την υλοποίηση των Ρυθμιστικών, των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων, των Πολεοδομικών Μελετών Επέκτασης και Αναθεώρησης και την εφαρμογή τους στο έδαφος όλων των πόλεων μας.
- * Την προώθηση των νέων εργαλείων της οικιστικής πολιτικής όπως ο κοινωνικός συντελεστής δόμησης, οι αναπλάσεις υποβαθμισμένων γειτονιών, τα προγράμματα αστικού αναδασμού και Ζωνών Ενεργού Πολεοδομίας και πολεοδομημένης γης.
- * Την ανάδειξη και προστασία των ακτών μας, την προστασία και ανάπτυξη όλων των σημαντικών Βιότοπων (λιμνών και κλειστών κόλπων κ.λ.π.). Την ανάλογη προστασία των δασών μας και τον εμπλουτισμό της γεωγραφικής μας γης.
- * Τη συστηματική αξιοποίηση της ηλιακής, αιολικής και γεωθερμικής ενέργειας.

Η μάχη για ανθρώπινες πόλεις και χωριά απαιτεί από όλους μια συντονισμένη και συνεχή προσπάθεια. Το μέχρι σήμερα έργο αποτελεί τη βάση και τη σταθερή προϋπόθεση, ώστε η Τ.Α. με την επέυθυνη και ζωντανή συμμετοχή και δράση του λαού, να προωθήσει αποφασιστικά τα προβλήματα του περιβάλλοντος στην οριστική τους λύση.

δ. Τοπική αυτοδιοίκηση και Γυναίκα

Οι νέες παραγωγικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες που ανα...ύσσονται σήμερα μέσα από το θεσμό της Τ.Α. δίνουν τη δυνατότητα στη γυναίκα να προσφέρει την ουσιαστική της συμβολή στις συντελούμενες εξελίξεις. Ταυτόχρονα όμως δημιουργεί την ανάγκη να συμπεριληφθούν μέσα από τη διατύπωση σωστά ιεραρχημένων προγραμμάτων και επιλογών η γνώση, η δυναμική, η εμπειρία της γυναίκας, για την ποιότητα και τους ρυθμούς της ανάπτυξης που προωθείται.

α) Η Τ.Α. μπορεί και πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία των σταθερών προϋποθέσεων για την ουσιαστική συμμετοχή και δράση της γυναίκας με:

- τη δημιουργία επαρκούς κοινωνικής υποδομής
- την αύξηση της γυναικείας απασχόλησης στην περιοχή.

Παράλληλα μέσα από τις προγραμματικές συμβάσεις που συνάπτει η Τ.Α. με τους αντίστοιχους Κρατικούς Φορείς μπορεί να προωθηθεί η ίδρυση και λειτουργία:

- * βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών
- * κέντρων αποκατάστασης ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)
- * κέντρων οικογενειακού προγραμματισμού.

Η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων της περιοχής, τα σχεδιαζόμενα προγράμματα ανεργίας, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες η αξιοποίηση των παραγωγικών επενδύσεων από τους ΟΤΑ, θα πρέπει να δημιουργούν ίσες δυνατότητες εργασίας για άνδρες και γυναίκες.

– Συγχρόνως η Τ.Α. μέσα από τις επιχειρήσεις της προωθεί την αυτοδιαχειριστική αντίληψη και την ατομική πρωτοβουλία, μεταλάσσοντας σταδιακά τις παραγωγικές σχέσεις.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια οι γυναίκοι συνεταιρισμοί αποτελούν μια νέα πρόταση στην παραγωγική διαδικασία που οφείλει να στηρίξει η Τ.Α. Οι επιτυχημένοι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί της Πέτρας Μυτιλήνης και της Χίου απέδειξαν ότι οι γυναίκες μπορούν άριστα να σχεδιάζουν, να διοικούν, να διαχειρίζονται και να παράγουν και τελικά να δημιουργούν επιτυχημένες και οικονομικά προσοδοφόρες επιχειρήσεις, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα την τοπική παράδοση και αξιοποιώντας τις σύγχρονες δυνατότητες που έχει η περιοχή τους.

Ε. ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πολλές φορές έχει επισημανθεί η ανάγκη παρέμβασης της Τ.Α. στην Νεολαία αφού πέρα των άλλων είναι μοναδική η δυνατότητα της Τ.Α. να απευθύνεται σ' όλο το φάσμα της ελληνικής Νεολαίας, είτε αυτή εργάζεται, είτε σπουδάζει.

Η πολιτική της Τ.Α. προς την Νεολαία πρέπει να αποκτήσει ενιαία χαρακτηριστικά σ' όλη την Ελλάδα, και να ξεφύγει από τον αποσπασματικό και περιστασιακό χαρακτήρα.

– Προεκλογικά, οι συνδυασμοί πρέπει να επεξεργασθούν Δημοτικά Προγράμματα για την Νεολαία με βάση τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες κάθε περιοχής. Τα προγράμματα αυτά είναι σκόπιμο να συζητηθούν με τους νέους και τις νέες της περιοχής.

Θεωρούμε σημαντικό να συμπεριληφθούν στους Δημοτικούς και κοινοτικούς συνδυασμούς νεολαίοι υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι γιατί θα προσδώσουν ένα νεολαιϊστικό χαρακτήρα στον συνδυασμό και θα τονίσουν το ενδιαφέρον για τους νέους εκφράζοντας τις αναζητήσεις και τις προτάσεις της Νέας Γενιάς.

Α. Συμμετοχή της Νεολαίας στην Τ.Α.

Η Τ.Α. αποτελεί σημαντικό θεσμό Λαϊκής συμμετοχής απ' όπου δεν μπορεί και δεν πρέπει να απουσιάζει ο λόγος της νεολαίας. Η Τ.Α. μπορεί να συμβάλλει στην προώθηση λύσεων στα προβλήματα της Νέας Γενιάς να στηρίζει τις πρωτοβουλίες της, δίνοντας σάρκα και οστά στις αναζητήσεις της. Είναι λάθος η νεολαία να αντιμετωπίζεται σαν χώρος υπό κηδεμονία αντί για ισοδύναμος κοινωνικός εταίρος και να αποκλείεται απ' την συμμετοχή.

Η θεσμοθέτηση της συμμετοχής της Νεολαίας στην Τ.Α. έχει μεγάλη σημασία. Απ' αυτήν δεν ωφελείται μόνο η ίδια αλλά και η Τ.Α. Δεν δείχνει απλά τον τρόπο επίλυσης των προβλημάτων της Νέας Γενιάς ούτε στοχεύει μόνο στην ενοποίηση της πολιτικής της συγκρότησης και του κοινωνικού της λόγου. Έχει παράλληλα στόχο να βγάλει τη Νεολαία από μικροχώρους της, να ενοποιήσει την ατομική αναζήτηση με την συλλογική ανάγκη, να την περάσει στο προσκήνιο, να την συνδέσει με τις γενικότερες τακτικές και εθνικές αναπτυξιακές ανάγκες.

Βήμα στην κατεύθυνση συμμετοχής της Νεολαίας αποτελεί η συγκρότηση Νομαρχιακών και δημοτικών Συμβουλίων Νεολαίας με εισηγητικό χαρακτήρα στα Δημοτικά και Νομαρχιακά Συμβούλια αντίστοιχα. Λειτουργία συμβουλίων Νεολαίας στις συνοικίες, στα πλαίσια των Συνοικιακών και των Διαμερισματικών συμβουλίων, όπου υπάρχουν.

Οι θεσμοί αυτοί πρέπει να ενοποιούν, εκφράζουν και συντονίζουν τη δράση της Νεολαίας, να αγκαλιάζουν κάθε μορφή έκφρασης και οργάνωσης της. Ο τρόπος συγκρότησής τους πρέπει να χαρακτηρίζεται από φαντασία και ευελιξία.

Μια τέτοια πρωτοβουλία δεν πρέπει να αφήνει περιθώρια αποκλεισμού οποιασδήποτε υπαρκτής πολιτικής δύναμης της Νεολαίας αλλά ούτε και ελέγχου ή κομματικής εκμετάλλευσης. Ενώ παράλληλα πρέπει να αγκαλιάσει και να σεβαστεί κάθε μορφή έκφρασης και οργάνωσης της νεολαίας της περιοχής. Είναι απαραίτητο πριν από τη θεσμοθέτηση μιας παρόμοιας επιλογής να προηγηθεί συζήτηση με την ίδια την Νεολαία. Οι συνελεύσεις Νεολαίας σε επίπεδο δήμου ή συνοικίας μπορούν να έχουν αντικείμενο το πρόγραμμα δράσης της Τ.Α για την Νεολαία, τον τρόπο εκλογής και σύνθεσης των Δημοτικών και Νομαρχιακών Συμβουλίων Νεολαίας.

Στα ίδια πλαίσια θα πρέπει να κατοχυρωθεί και να ενεργοποιηθεί η συμμετοχή της νεολαίας στους ακόλουθους βασικούς τομείς:

- * Τ.Α. - εκπαίδευση - νεολαία
- * Τ.Α. και σπουδάζουσα νεολαία
- * Παραγωγικές πρωτοβουλίες νέων και Τ.Α.
- * Τ.Α. πολιτισμός και νεολαία.

Μέσα από μια παρόμοια ολοκληρωμένη και ουσιαστική συμμετοχή της νεολαίας θα δοθεί ιδιαίτερη δυναμική και ανανέωση στο θεσμό, ανανέωση ιδεών, δράσης, αντιμετώπισης των προβλημάτων και ταυτόχρονα η νεολαία στο «χώρο» της Τ.Α. θα συμβάλει αποφασιστικά στην προώθηση των στρατηγικών επιλογών του θεσμού και θα αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο τις ίδιες τις δυνάμεις της.

ΤΜΗΜΑ 6.

Η ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΝΙΚΗΦΟΡΟ ΕΚΒΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗΣ

Η παρέμβαση της οργάνωσης είναι μια από τις σημαντικότερες εγγυήσεις για τη νικηφόρα για το θεσμό της Τ.Α. έκβαση της αναμέτρησης των Δημοτικών Εκλογών.

Οφείλει με σύνεση και αποφασιστικότητα να διαφυλάξει τη συνοχή των λαϊκών δυνάμεων αλλά να εκφράσει με τις επιλογές και τη δράση της την εμπιστοσύνη τους στις νέες ιδέες και αντιλήψεις, στις νέες πραγματικότητες, στο έργο και στις προοπτικές που ανοίγονται για το θεσμό.

Οι εκλογές για το θεσμό της Τ.Α. δεν είναι αναμέτρηση γενικών διακηρύξεων και συνθημάτων. Είναι κύρια μάχη στο χωριό στον οικισμό, στη γειτονιά της πόλης. Είναι μάχη με συγκροτημένες τοπικές δυνάμεις στο καθημερινό και το συγκεκριμένο.

Με επίκεντρο της αναμέτρησης το χθες, το σήμερα και κύρια το αύριο του θεσμού, η οργάνωσή μας συντηρεί και διαφυλάττει το ήπιο πολιτικό κλίμα, εργάζεται προγραμματισμένα εμπεδώνοντας με την πίστη, τη γνώση και τη δράση της την εικόνα της ήρεμης και νικηφόρας δύναμης.

Η οργάνωσή μας στηρίζει την εκπόνηση δημοτικών και κοινοτικών προγραμμάτων, που εντοπίζουν και ιεραρχούν τα τοπικά προβλήματα και προτείνουν λύσεις που αξιοποιούν τη λαϊκή πρωτοβουλία και φαντασία, που παίρνουν υπόψη την αντοχή της οικονομίας αλλά και τους στόχους και τις ανάγκες της γενικότερης περιφερειακής ανάπτυξης.

Αυτός είναι ο πρώτος άμεσος και ορατός στόχος που θα αναγάγει την εκλογική αναμέτρηση σε σύγκρουση αντιλήψεων για το θεσμό κι όχι απλά κάποιων προσώπων ή τοπικών παραγόντων. Ταυτόχρονα η πλαισίωση των Δημάρχων και Κοινοταρχών από Συμβούλους που να είναι φορείς του οράματος της αποκεντρωμένης εξουσίας είναι κορυφαία επιλογή για την οργάνωσή μας.

Πέρα όμως απ' αυτά τα ζητήματα αιχμής, δίνεται η ευκαιρία μέσα από τις διαδικασίες της εκλογικής αναμέτρησης στην οργάνωση να δημιουργήσει την υποδομή για τη στήριξη και ενδυνάμωση ενός μαζικού κινήματος που να συμμετέχει στις θεσμικές πρωτοβουλίες και αλλαγές.

Εδώ βρίσκεται ένα ευρύτερο πεδίο για την οργάνωσή μας. Τα Νομαρχιακά Συμβούλια, Τα Συμβούλια Διαμερισμάτων, Αντιδήμαρχοι και Πάρεδροι, Συνοικιακές Επιτροπές, απαιτούν:

* Διάταξη, στελέχωση, στήριξη, ενδυνάμωση.

* Στήριξη και ενδυνάμωση του Δημοτικού Εξοπλισμού.

* Συσπείρωση συλλόγων, σωματείων, φορέων λαϊκής πρωτοβουλίας και συμμετοχής στα πλαίσια της Τ.Α.

* Πολιτικοποίηση και θετική αντιμετώπιση του «τοπικού προβλήματος».

Η μάχη αυτή που αφορά την ίδια την πορεία του θεσμού απαιτεί αξιοποίηση κάθε δυνατότητας στον αντίστοιχο χώρο, μεγιστοποίηση του προσφερόμενου από τα μέλη και τις οργανώσεις έργου, ιεράρχηση και προτεραιότητες στους στόχους, πέρασμα συγκεκριμένης πολιτικής στο χώρο της αυτοδιοίκησης που αφορά όχι απλά την εκλογική αναμέτρηση αλλά τη συνολική του συγκρότηση.

Με επίγνωση του ιστορικού ρόλου της Τ.Α., με συνείδηση της σημασίας των Δημοτικών Εκλογών του Οκτώβρη με πεποίθηση στην συνέπεια και τις αρχές του Κινήματος αντιμετωπίζουμε τις εκλογές με σιγουριά για τη νίκη. Μια νίκη που θα ενισχύσει και θα ενδυναμώσει το θεσμό και θα ανοίξει το δρόμο για την ουσιαστική Λαϊκή Συμμετοχή στη διαδικασία της ριζικής Κοινωνικής Αλλαγής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ - ΚΑΛΕΣΜΑ

* Το πρόγραμμα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. για την Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν αποτελεί άθροισμα επί μέρους προτάσεων, αποσπασματικών επιλογών ή αόριστων υποσχέσεων. Αντίθετα εκφράζει και υλοποιεί τα στρατηγικά οράματα του Κινήματος μέσα στη σημερινή πραγματικότητα, λαμβάνοντας υπ' όψη τα θεσμικά, κοινωνικά, οικονομικά και ιδεολογικά στοιχεία που συγκροτούν την πραγματικότητα αυτή, αλλά και την πολύχρονη εμπειρία από τους αγώνες του λαού και της Τ.Α. να δώσουν στο θεσμό τις πραγματικές του δυνατότητες.

* Γι' αυτό και το πρόγραμμά μας αποτελεί μια ολοκληρωμένη πρόταση με οργανική συνοχή, με συνέχεια και προοπτική.

Είναι πρόγραμμα ρεαλιστικό γιατί όχι μόνο δίνει άμεσες απαντήσεις αλλά και γιατί τις συνδέει με τους μακροπρόθεσμους στόχους μας.

Έχει προοπτικές και οράματα γιατί ακριβώς αυτά τα οράματα μπορεί να τα εξειδικεύσει στην καθημερινή πράξη και τα πραγματοποιεί βήμα με βήμα.

* **Είναι πρόγραμμα πανεθνικής εμβέλειας** και σπουδαιότητας γιατί συνδέει την πορεία του θεσμού της Τ.Α. με την αυτοδύναμη ανάπτυξη, τη δημοκρατία, την πρόοδο, τη λαϊκή συμμετοχή.

* **Είναι πρόγραμμα κοινωνικής αλλαγής** γιατί αναφέρεται και εξειδικεύει στο χώρο της Τ.Α. όλες τις μεγάλες επιλογές κοινωνικές, εθνικές, αναπτυξιακές, πολιτιστικές, ιδεολογικές, που συνιστούν το δημοκρατικό δρόμο για το σοσιαλισμό.

* **Είναι πρόγραμμα ενότητας**, συμφιλίωσης, δημοκρατίας, συσπείρωσης και αγώνα των κοινωνικών δυνάμεων της αλλαγής μέσα στο θεσμό για την αναβάθμιση της Τ.Α., για την ειρήνη, την ανεξαρτησία, τη δημοκρατία, την ανάπτυξη, την πρόοδο του τόπου.

Σ' αυτούς τους άξονες που συνιστούν τις αξίες και τα οράματα του αγώνα του ελληνικού λαού για μια καλύτερη κοινωνία καλούμε τον κάθε πολίτη - ανεξάρτητα από τις πολιτικές και ιδεολογικές του πεποιθήσεις - να δώσει τον αγώνα του για τη νίκη του ίδιου του θεσμού της Τ.Α., για ένα καλλίτερο αύριο γι' αυτόν και τα παιδιά του.